

Mesačník NITRA - január

Veľa šťastia v novom roku 2005

A opäť tu máme nový rok. Mohol by to byť aj deň ako každý iný a predsa je celkom iný. Začína sa o polnoci obrovským treskotom, hrmotom a buchotom a – nádherným svetlom ohňostroja, keď svitne nový deň – je všade nebeské ticho. Nový rok má svoje čaro. Pre nás Slovákov je sviatkom dvojnásobným. Presne 1. januára. 1993 sa začala písať novodobá história nášho samostatného štátu a možno aj tí, čo vtedy pochybovali musia dnes priznať, že vieme stáť na vlastných nohách, žiť a rozhodovať sa presne tak isto ako mnohé veľké národy. Rok, do ktorého vstupujeme je ešte niečím iný – jedinečný. Počnúc týmto rokom štartuje fiškálna decentralizácia, ktorá vo svojej podstate. Samospráva môže začať počítať. Rozhodujúcim zdrojom pre rozpočty miest (ale aj obcí a regiónov) sa stane daň z príjmov fyzických osôb. Aj v Nitre budeme hospodáriť z toho, čo vyzbierajú daňové úrady. Uvidíme, ako sa nám to osvedčí. Koniec - koncov všetko bude záležať od rozhodovania samospráv, aby bolo dosť pre každého. Tak si teda navzájom držíme palce. Všetko máme vo svojich rukách.

Veľa šťastia, zdravia, optimizmu, síl a tvorivých nápadov v novom roku 2005!

Želám Vám, aby Vám nechýbala iskra, aby ste mali zo života radosť a aby ste nemysleli iba na seba. Až potom zistíte, o čom je náš (váš) život. Ludmila Synaková

1.strana

Slávnostný večer v synagóge patrila sponzorom

Veľké „ďakujem“ donorom

Záver roka je vhodným obdobím na rekapituláciu a poďakovanie všetkým, čo sa spolu s nami uplynulých dvanásť mesiacov podieľali na našej práci. Tento pekný zvyk si chce osvojiť aj naše mesto - keď v mene primátora Ferdinanda Víteka - sa niekoľko dní pred vianočnými sviatkami (10. decembra) rozhodlo pozvať do slávnostných priestorov nitrianskej synagógy všetkých, čo sa akýmkoľvek spôsobom pričínili o to, že kultúrne a športové dianie v našom starobylom meste prežíva patričný boom.

Scenár príjemného večera bol krátky, spočíval v prípitku a veľkom slove ĎAKUJEM, ktoré, keď zaznie z úst prvého muža nášho mesta, padne na úrodnú pôdu. Aspoň tak sa k myšlienke zorganizovať takýto večer vyjadrovali riaditelia a majitelia veľkých firiem, riaditelia organizácií, bánk, poisťovní, šéfovia printových i elektronických médií, ktorí prijali pozvanie a tento večer prežili v synagóge s primátorom Ferdinandom Vítekom, jeho zástupcom Františkom Balážom, poslancami mestského zastupiteľstva a ďalšími predstaviteľmi Nitry.

Aj keď sa na prvý pohľad zdá, že sa bez kultúry dá zaobísť, nie je to pravda. Ako poznamenal primátor F. Vítek, „stáva sa, že investor ešte skôr ako sa rozhodne etablovať v našom meste, „preskúma celkový terén“. A okrem iného sa zaujíma aj o vplyv kultúry na obyvateľov. Pretože prostredie formuje človeka - a investori hľadajú do svojich firiem ľudí kultúrnych“.

Dobre a kvalitne môže svoju prácu odviešť iba človek, o ktorého je postarané po všetkých stránkach, a okrem chleba dostane aj zábavu. Na to nezabúdali ani starí Rimania, keď svojim obyvateľom ponúkali spolu s chlebom aj hry.

Naša mestská pokladnica však nie je bezodná a na každé kultúrne podujatie sú potrebné financie. O tom vedia najlepšie na oddelení kultúry a športu mestského úradu. Neveľký kolektív pod vedením Dagmar Bojdovej pripraví každoročne pestrú paletu kultúrnych a športových aktivít, ich mapovaniu sa čiastočne venujeme aj v našom časopise. Bez príspevnia ochotných sponzorov by sa rozličné festivaly, súťaže, prehliadky, kultúrne letá, atď. organizovali veľmi ťažko. A tak v synagóge zneli v tento večer slová vďaky za každú korunu, ktorá pomôže, aby naša Nitra a jej obyvatelia žili s kultúrou a kultúrne. (sy)

2.strana

Mestské zastupiteľstvo súhlasilo s predajom pozemkov

Budeme sa podobať Bratislave?

Zasadnutie mestského zastupiteľstva, ktoré sa konalo 18. novembra, otvoril a viedol primátor Nitry Ferdinand Vítek. Po kontrole uznesení MsZ poslanci prerokovali návrh na nakladanie s nehnuteľnosťami vo vlastníctve Mesta Nitry (Zeon, s.r.o) a splnomocnilo primátora mesta na rokovanie s firmou Zeon s.r.o. o predaji pozemkov na Chrenovej s požiadavkou na minimálnu cenu 4 000 Sk/m² s tým, že čiastka 2 500 Sk/m² bude vinkulovaná na účet mesta a bude mestom použitá výlučne na financovanie infraštruktúry priamo spojenej s výstavbou obchodného centra. Vzápätí poslanci hlasovali o predaji pozemkov znovu a zmenili ho tak, že schválili novú cenu, a to 3 600 Sk/m². O prehodnotenie schválenej ceny ich požiadal budúce majiteľ – firma Zeon, ktorá chce na Chrenovej postaviť obchodno-zábavné Centro Nitra. Jej zástupca Pavel Škvára navrhoval vrátiť sa k cene 3 500 Sk/m², ku ktorej zainteresované strany dospeli na rokovaníach, ktoré predchádzali konaniu

tohto zastupiteľstva. Zeon sa však vlastníkom pozemkov stane až po kolaudácii stavby. Zo schválenej sumy dostane Mesto 1200 Sk/m², ostatné peniaze firma preinvestuje na rekonštrukciu križovatiek, výstavbu parkoviska počas konania výstav na AX, na prekládky sietí vysokého napätia, vodovodu, plynovodu, teplovodu, výstavbu chodníkov, osvetlenie, sadové a parkové úpravy na Lesnej a Topolovej ulici. Do časti kúpnej ceny sa započítava nájomné uhradené od podpisu zmluvy do 21.12.2004 (13 054 193,-Sk) a úhrada kúpnej ceny za budovu Remek (16 554 000,-Sk) a časti kúpnej ceny vo výške min. 1 200, Sk/m² bude uhradená finančnými prostriedkami pričom uzatvorenie kúpnej zmluvy je podmienené získaním povolenia na užívanie I. fázy projektu tak, ako je špecifikované v Zmluve o nájme nehnuteľností, a tiež mimosúdny vyriešením súdnych sporov týkajúcich sa prenajatých pozemkov. Zastupiteľstvo poveruje primátora rokovať vo veci mimosúdneho vyriešenia súdnych sporov a súhlasí s uzatvorením mimosúdnej dohody s potenciálnymi vlastníkmi prenajatých pozemkov, pričom na mimosúdne vyriešenie sporov schválilo sumu 8 mil. Sk.

Poslanci prerokovali aj návrh na nakladanie s nehnuteľnosťami vo vlastníctve Mesta Nitry a schválili odpredaj nehnuteľností v kat.území Nitra a Domu kultúry Orbis a pozemkov spoločnosti AUPARK VII. s.r. so sídlom v Bratislave za cenu podľa znaleckého posudku 92 955 942,-Sk. Vedúcej oddelenia správy majetku uložili zabezpečiť uzatvorenie kúpnej ceny podľa schvaľovacej časti uznesenia s podmienkou úhrady kúpnej ceny po vystavení faktúry. Primátora oprávnilo uzatvoriť a právoplatne podpísať kúpnu zmluvu s Auparkom za podmienky, že Aupark predloží list vlastníctva, na ktorom bude uvedený ako jediný vlastník pozemkov a budov - dnes vo vlastníctve VÚB a.s., ktoré sa nachádzajú v susedstve pozemkov vo vlastníctve Mesta Nitry, t.r. Orbisu a okolia.

Mestské zastupiteľstvo prerokovalo a berie na vedomie správu o výsledku kontroly stavu pripravenosti a realizácie položiek rozpočtu mesta na rok 2004, ktoré zabezpečuje oddelenie urbanizmu a architektúry MsÚ Nitra.

V ďalšom bode poslanci prerokovali a schválili návrh cien za zber, odvoz a spracovanie komunálneho odpadu od občanov mesta Nitra na rok 2005 podľa návrhu (1 100 l nádoba za 163,58 Sk, 110 a 120 l za 44,22 Sk, 240 l za 52,51 Sk, 1 100 l sep.zber za 45,94 Sk, 1 100 l dočist'ovací stroj za 0,96 Sk, všetky ceny bez DPH).

Poslanci schválili návrh rozpočtových opatrení na rok 2004 v rozpočte Mestských služieb Nitry, v rozpočte Správy športových a rekreačných zariadení, ako aj v oddelení kultúry a športu, oddelení sociálnych vecí a zdravotníctva, v oddelení investičnej výstavby, v oddelení hospodárskej správy a v príspevkovej organizácii Azylový dom. Zastupiteľstvo odstúpilo od návrhu prestavby a dostavby budovy bývalej OSCR na ubytovňu a súčasne vyhlásili VOS na objekt budovy bývalej OSCR na jej odpredaj. Poslanci prerokovali operačný plán zimnej údržby miestnych komunikácií počas blížiacej sa zimy. Prerokovali a schválili návrh na zrušenie časti uznesenia MsZ na zmenu rozpisov finančných prostriedkov na originálne a prenesené kompetencie na úseku školstva na rok 2004 a súhlasili so zmenou v časti uznesenia, ktorá sa týkala školy pre nadané deti, kde sa pôvodne navrhovalo vybrať 50 % na poplatkoch od rodičov. Vedúcej oddelenia školstva a vzdelávania uložili do konca r. 2004 Rade rodičov a Rade školy pri ZŠ Benkova predložiť návrh riešenia prípadnej situácie, kde bude potrebné dofinancovať existenciu projektu Nadané deti a požiadať MŠ SR riešiť vyhodnotenie a financovania Projektu nadaných detí do budúcnosti, resp. zaradením projektu medzi špeciálne školy. MsZ prerokovalo a schválilo zabezpečenie spolufinancovania mesta Nitry v projekte Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Nitry vo výške 5 % z celkových oprávnených nákladov, t.j. 50 000 Sk.

Poslanci súhlasili so zrušením Správy majetku ako príspevkovej organizácie dňom 32.12.2004, súhlasili s dlhodobým prenájmom budovy v Dolných Krškanaoch pre Slovenskú poštu, a.s. na dobu určitú 10 rokov za cenu 1 500 Sk/m². (sy)

4.- 5.strana

Bilancia z nitrianskej radnice

Záver roka dáva príležitosť na bilancovanie. Požiadali sme preto volených predstaviteľov nášho mesta, aby sa vyjadrili, ako vnímajú uplynulý rok a s akými plánmi vstupujú do nového roku 2005.

Mgr. Ferdinand Vítek, primátor Nitry:

- Nachádzame sa v polčase volebného obdobia. Do funkcie som vstupoval s istými predstavami a plánmi. Po prvých mesiacoch vo funkcii sa moje predstavy konkretizovali, zistil som v akom stave riešenia sa rozličné záležitosti nachádzajú. V spolupráci s poslancami, ľuďmi, ktorí na úrade pracujú a s organizáciami, ktoré spolupracujú priamo s mestom nasledovala tvorba stratégie. Uplynulý rok by som charakterizoval ako obdobie, v ktorom sa mnohé veci už intenzívne pripravovali, niektoré sa zrealizovali a výsledky sa prejavili, resp. sa prejaví v priebehu nového roka. Za jeden z najväznejších problémov, ktorým som sa rozhodol v tomto roku venovať je riešenie zamestnanosti v meste Nitra. Situácia na Slovensku ukázala, že je nebyvalý záujem investorov o Slovensko ako celok, makroekonomické podmienky sú na to priaznivé, na druhej strane sa ukázalo, že v Nitre sme neboli pripravení absorbovať týchto investorov. Bol síce schválený územný plán mesta, ale to je len nultý krok k tomu, aby sa čokoľvek realizovalo a za tým ešte nasleduje veľmi veľa práce. Časť z neho už bola dokončená, prvé výsledky sa prejavujú ale veľa nás ešte čaká. Bola už podpísaná zmluva s investorom – firmou Visteon, ktorý je prvým reálnym investorom v priemyselnom parku, vyše

pol roka trvala príprava pozemkov a celého územia, aby sme konkrétne parcely mohli ponúknuť ďalším investorom. Príprava zámeru budovania infraštruktúry, pretože ide o veľký objem financií, ktoré sú potrebné na realizáciu projektu priemyselného parku. Len základné prípojky pre elektrinu, vodu, kanalizáciu a plyn a na základné dopravné spojenie sú na úrovni 600 – 700 mil. Sk. Som rád, že v súčasnom období takmer každý deň prichádzajú do Nitry potenciálni investori, ponúkajú niekoľko desiatok a stoviek, no nájdú sa aj takí, čo prídu s ponukou niekoľko tisícok pracovných miest. Väčšina z nich príde aj druhýkrát a to je dobrý signál, že sme pre nich zaujímaví, že sa ukazujeme ako seriózny partner. Z našej strany sa musíme pripraviť tak, aby ich očakávania boli splnené. Je to normálny obchod, aký funguje všade vo svete. Investor hľadá vhodnú lokalitu, vzdelaných ľudí, dobré podmienky pre investíciu a my chceme vytvoriť pre ľudí pracovné príležitosti, aby našli prácu a mohli normálne žiť. V tejto oblasti sa už veľa pozitívneho urobilo a ešte nás mnoho čaká. Na budúci rok chceme v rozpočte mesta priamo vyčleniť objem 100 mil. Sk na infraštruktúru. Máme pripravené splnenie podmienok, aby sme mohli požiadať o dotáciu zo štátneho rozpočtu na podporu priemyselného parku. Viem že sa v štátnom rozpočte uvažuje o konkrétnom objeme peňazí pre Nitru, ale je to zaujímavá čiastka.

- Vlni sa začala výstavba ČOV, dokončenie je plánované v novembri 2005. Všetky termíny sa plnia a práce idú podľa harmonogramu, takže som optimista. Verím, že tento termín je reálny. Súvisí s tým aj budovanie kanalizačnej siete v ostatných častiach mesta – v Dražovciach a v Krškanoch, ďalšie veľké aktivity sú naplánované v Janíkovciach, v Kyneku a na Zobore, každá v objeme cca 20 mil. Sk.

Ing. František Baláž, zástupca primátora Nitry

Človek nemôže aj pri bilancovaní oddeliť svoj súkromný život od verejného. Musí sa to rozvíjať v integrite, a ak má človek zázemie v rodine a pochopenie pre prácu u najbližších, tak potom môže mať aj veľa síl a môže robiť pre spoločné dobro a pre verejný záujem. V mojom osobnom živote sa s týmto stretávam. V rodine máme spoločné rozhovory – hovoríme spolu s manželkou, alebo s deťmi o problémoch a o živote. Moje deti sú odborníkmi v rôznych oblastiach a preto sa s nimi často radí, najmä so synom, ktorý má právnické aj ekonomické vzdelanie. V rodine som našiel dobré zázemie aj povzbudenie, čo je veľmi dôležité a dáva mi to silu pracovať v tejto verejnej službe. Rovnako sa teším, že určité zázemie a podporu nachádzam u svojich voličov, ktorý mi už dvakrát vo voľbách dali v Starom meste najväčší počet hlasov. Príjemne som sa prekvapil aj nedávno, keď som zvolával stretnutie s obyvateľmi, vstúpim do zasadačky a čakala ma plná miestnosť ľudí, ktorí sem prišli so záujmom stretnúť sa so svojimi volenými predstaviteľmi. Toto bola moja priorita v rámci volebného programu, aby som sa s občanmi stretával, spoznával ich názory a mal spätnú väzbu.

- Som rád, že bol schválený Územný plán mesta Nitry a že je pripravený koncept Územného plánu centrálnej mestskej zóny. Toto sú dva základné dokumenty pre rozvoj mesta. V oblasti sociálnej som mohol prispieť k zabezpečeniu podmienok pre výstavbu hospicu. Mestská rada odsúhlasila výstavbu vývarovne a jedálne pre bezdomovcov na Novozámockej ulici za Starou pekárňou. V spolupráci so štátnou správou a tretím sektorom tu vznikne denný stacionár s poradenstvom až po výdaj stravy. Podporoval som aj vznik novej mestskej príspevkovej organizácie - Správy sociálnych zariadení, kam sa integruje celá naša sociálna oblasť. Je to ďalší krok k skvalitňovaniu sociálnych služieb, od starostlivosti o dôchodcov, až po starostlivosť o zdravotne a telesne postihnutých. Zriadením tejto organizácie vznikla príležitosť na zlepšenie domácej opatrovateľskej i dopravnej služby. Teším sa, že sa rozbieha projekt detského integračného centra pre kombinované postihnutia, ktoré sa nám podarilo zaradiť do siete škôl a tiež zriadenie senior centra na Nedbalovej a Baničovej ulici. Som rád, že sa presadila moja myšlienka posilnenia MsP o ženy. V investičnej oblasti sa mi podarilo presadiť projekt bezbariérového mesta nielen po fyzickej stránke, ale aj začlenením postihnutých ľudí do spoločnosti.

- Ďalšie úlohy budú vyplývať zo schváleného mestského rozpočtu. Naš klub kresťanských demokratov má niekoľko návrhov do rozpočtu – týkajú sa ochrany životného prostredia, sociálne oblasti i rozvoja cestovného ruchu a turistiky, bezpečnosti občanov a čistoty mesta.

U jednotlivca – poslanca snaha môže byť, ale presadzovanie záujmov, návrhov a projektov si musí hľadať spolupracovníkov nielen vo svojom klube, ale aj u ďalších poslancov.

Mojím najväčším želaním je, aby sme sa všetci my, volení zástupcovia, vedeli zjednotiť a spoločne sa podieľali na schválení dobrých vecí. Aby nevznikali zbytočné trenice a nezrovnalosti, úzke politické a osobné záujmy.

Ing. Miloš Dovičovič, zástupca primátora

Kľúčovou záležitosťou bola reforma a optimalizácia siete škôl - ZŠ a MŠ, ktoré sú v kompetencii mesta vzhľadom na nový systém financovania. Po 9-mesačnej práci sa dospelo k návrhu, ktorý v zastupiteľstve podporilo z 31 poslancov 27 a len 1 hlasoval proti a 1 sa zdržal.

Toto rozhodnutie dodnes považujem za správne a ukázalo sa, že to spôsobilo aj pri konečnom dofinancovaní fungovania MŠ a ZŠ v tomto roku problému. Je to daň za to, že každý z poslancov nejakým spôsobom akoby presadzuje svoj názor, ale v celkovom kontexte a v rámci záujmov mesta nie je dobré presadzovať čiastkové záujmy. Riešenie, ktoré sa prijalo, prinieslo výsledky a ukázalo, že školy relatívne v normálnom režime ukončili rok. V novom roku v situácii, keď má prísť k zvýšeniu normatívo a - keďže originálne kompetencie budú financované z vlastných prostriedkov mesta, malo by znamenať zvýšenie miezd pre učiteľov a ostatných zamestnancov škôl.

- Veľké problémy sme v minulom roku mali s mestskou dopravou, pretože finančné toky sú veľmi komplikované a dotácie, ktoré na dopravu mesto dostávalo išli cestou VÚC. A tam došlo k diskriminačnému spôsobu financovania a krajskí poslanci pri svojom rozhodovaní nezohľadnili postavenie Nitry ako krajského mesta. Napriek tomu sa nám argumentáciou aj zásluhou primátora podarilo zariadiť, že sme dostali dodatočne finančné prostriedky. Rovnako aj mesto uvoľnilo ďalšie financie, aby mestská doprava mohla v dohodnutom režime dokončiť rok 2004.
- V novom roku spôsob financovania a fungovania ZŠ bude vzhľadom na znovu sa meniace podmienky financovania bude v mojej pozornosti. Som rád, že situáciu pochopili aj riaditelia a snažia sa vo svojej činnosti rešpektovať pravidlá, ktoré sú určené. Čo sa týka dopravy v meste, jej financovanie bude tentoraz plne na pleciach mesta. Pripravujeme sa na aj v rozpočte. Pri prijímaní rozpočtu budeme zvažovať frekvenciu dopravy a spôsob poskytovania zliav. S negatívnou odozvou sa stretla regulácia výšky cestovného z VÚC, ktorý pre budúci rok schválil nové tarify. Viem, že momentálne prebiehajú na úrovni vlády a MPSVR rokovania, kde sa zvažuje možnosť, aby bol tento príspevok na sociálne zľavy adresný a chcem veriť, že sa neobmedzí iba na prímestskú dopravu, ale v prípade veľkých miest pôjde o mestskú dopravu, ktorú používajú aj občania zo širšieho okolia.
- Občanov by mohla zaujímať otázka možného vybudovania skládky, ktorá by bola bližšie pri meste. Našou snahou je zredukovať objem odpadov, počítame tu s pochopením a aktívnou účasťou obyvateľov, pretože s každý tonou odpadu, o ktorý sa zníži jej objem, sa znižuje výdavok za odvoz na skládku. Ešte vlani sme začali s budovaním stanovišť na kontajnery, kde a stáva, že ľudia si ich mylia so skládkou a vynášajú tam odpady. V meste sú k dispozícii v areáli Nitrianskych komunálnych služieb a na Katruši dva zberové dvory, kam je možné takýto odpad odviezť. Občania často nevyužijú ani tú možnosť, že dvakrát do roka im na veľký odpad dávame k dispozícii veľkoobjemové kontajnery.

Pripravila: Ľudmila Synaková

6.strana

Polícia na diskotékach

Stalo sa už akýmsi nepísaným pravidlom, že po ťažkom týždni vyráža mládež v piatok večer do ulíc. V Nitre si môže vybrať z 10 diskotekových klubov a z viac ako tridsiatky reštauračných zariadení, ktoré skutočne každý víkend praskajú vo švíkoch. Dnešná mládež však na ospravedlnenie hovorí, že ak je cez týždeň zavalená hromadou školských povinností, že má právo na odreagovanie. A nájdu sa aj takí jedinci, ktorí to nedokážu inak, len s prispením alkoholu. Stalo sa už dokonca nepísaným pravidlom, že mestská polícia pravidelne hliadkuje okolo diskoték a ak náhodou vonku nájde deti, ktoré sú v podnapitom stave, odvezie ich do bezpečia domova. Štátna polícia si zas dala do súvislosti nepriaznivý vývoj v trestnej činnosti mladistvých, ktorú spáchali pod vplyvom alkoholu a rozhodla sa, že v piatok večer i cez víkend bude poriadat' preventívne bezpečnostné akcie.

Štátna polícia najskôr začala s kontrolou dodržiavania zákona o zákaze predaja alkoholických nápojov osobám mladším ako 18 rokov, keď skontrolovali asi 40 reštauračných zariadení a diskoték. Dychovou skúškou zistili, že v ten večer alkohol konzumovalo až 27 detí, ktoré boli mladšie ako 18-ročné. Jeden z návštevníkov diskotéky dokonca nemal ani 15.

Kompetentní sa preto nevyhli pokutám. Na pováženie je však skutočnosť, že rodičia nechávajú dlho do noci vonku aj deti, za ktoré sú ešte zodpovední pred zákonom. Nitrianska polícia preto aj touto cestou upozorňuje, že v takýchto preventívnych akciách bude pokračovať. (s)

Koniec počítačovej negramotnosti **Počítače pre školy**

Deutsche Telekom AG, ako materská spoločnosť Slovak Telecom podporila unikátny projekt Počítače pre školy v objeme jednej miliardy korún, ktorý je integrálnou súčasťou iniciatívy eSlovakia. Projekt výrazným spôsobom zacyklenie počítačovú vybavenosť škôl a zvýši internetizáciu celého Slovenska. Práve vybavenosť výpočtovou technikou, ktorá bola najväčšou prekážkou pri informatizácii škôl bude aj vďaka tomuto projektu odstránená. História tohto významného kroku sa začala písať pred dvoma, keď Ministerstvo školstva a spoločnosť Slovak Telecom podpísali Memorandum o spolupráci v rámci projektu eSlovakia. Obe strany deklarovali ciele informatizovať základné a stredné školstvo a to vytvorením reálnych možností na prácu s internetom pre všetkých žiakov. Ako na tlačovej konferencii v Nitre podčiarkol riaditeľ pre komunikáciu spoločnosti Slovak Telecom Ján Kondáš, v súčasnej fáze možno povedať, že práve vďaka vybavenosti výpočtovou technikou bude počítačová negramotnosť odstránená, pretože každá, i tá najmenšia škola bude mať vlastnú počítačovú učebňu so zabezpečením nevyhnutných služieb na jej prevádzku. Počítačovú učebňu tvorí 5 žiackych počítačov a jeden učiteľský, vybavený aj tlačiarňou, skenerom a tabletom. Počítače budú zapojené do lokálnej siete a pripravené na pripojenie do internetu.

V Nitrianskom kraji je do dnešného dňa počítačmi vybavených 485 učební, kde môžu žiaci využívať 2910 počítačov. Priamo v Nitre máme v základných školách 47 učební s 282 počítačmi. Projekt Počítače pre školy významnou mierou zlepšil pomer počtu detí na počítač v nitrianskom regióne, keď z pôvodných približne dvanástich žiakov na jeden počítač, klesol tento pomer na 29, čím sa región posunul bližšie k európskemu priemeru – kde na jeden počítač pripadá 15 žiakov. V súčasnosti je do internetu pripojených 32 škôl v Nitre a 368 škôl z celého Nitrianskeho kraja.

Z dlhodobého hľadiska znamená tento projekt významný krok, pretože takmer všetci žiaci môžu až do skončenia školskej dochádzky získať počítačovú gramotnosť a tým si výrazne zlepšia svoje možnosti uplatniť sa v ďalšom štúdiu ako aj v praktickom živote. (sy)

Heineken Slovensko predstavil projekt na podporu nášho mesta

Corgoňom na Nitru!

Spoločnosť Heineken Slovensko predstavila nový program podpory mesta Nitra. Jeho slávnostná prezentácia sa uskutočnila vo štvrtok 25. novembra v priestoroch nitrianskej Synagógy. Zúčastnil sa na nej generálny riaditeľ spoločnosti Heineken Slovensko Jean Paul van Hollebeke, primátor mesta Nitra Ferdinand Vítek, ako i ďalší významní reprezentanti mesta Nitry a regionálnych médií. Program pod názvom „Na Nitru!“ je unikátny v tom, že samotní obyvatelia mesta rozhodnú, koľko prostriedkov sa na jeho realizáciu vyzbiera, na čo sa použijú a zároveň ich samých to nebude stáť ani korunu.

Za každé pivo Corgoň zakúpené v Tesco v Nitre v čase od 29. novembra 2004 do 31. marca 2005, značka Corgoň prispieva sumou 1 Sk do fondu, založeného pri Nitrianskej komunitnej nadácii. Odovzdaním symbolického šeku predstaviteľom mesta počas štvrtkovej slávnosti, prispel Heineken Slovensko počiatočnou sumou 150 000 Sk.

Od januára 2005 budú môcť návštevníci siete Tesco Nitra formou jednoduchých hlasovacích lístkov rozhodnúť aj o tom, ktorému z troch konkrétnych projektov dajú svoj hlas.

Z oblasti turistiky si môžu zvoliť obnovu náučného turistického chodníka Zobor. Milovníci cykloturistiky si môžu voľiť vybudovanie horskej cyklotrasy na Zobor a do blízkeho okolia a treťou možnosťou bude projekt vybudovania stanovísk kontajnerov na zber komunálneho odpadu. Len jeden z projektov môže vyhrať. To, ktorý to bude, môžete ovplyvniť aj vy sami.

Informácie o aktuálnom stave fondu a jednotlivých projektoch budú pravidelne zverejňované v regionálnych médiách, na predajných miestach a na webových stránkach www.corgon.sk a www.nitra.sk. Výsledky hlasovania obyvateľov Nitry budú známe začiatkom apríla 2005.

Vianočný bazár

Stalo sa už tradíciou, že pár týždňov pred vianočnými sviatkami poriadajú členky Medzinárodného dámskeho klubu v Bratislave tzv. Vianočný bazár. Na ich pozvanie sa na tomto bazáre v bratislavskej Starej tržnici po prvýkrát zúčastnili aj členky nášho nitrianskeho Dámskeho klubu Homo nitriensis, čím „preniesli do praxe“ vzájomné priateľstvo, nadviazané pri ich návšteve Nitry v lete. Nitrianky – členky Dámskeho klubu - na tzv. Slovenskom stole reprezentovali Nitru a Nitriansku kráľovskú vínnu cestu suvenírmí, ktoré im daroval primátor Ferdinand Vítek. Dámy sa na vianočný bazár pripravovali veľmi precízne, pretože si uvedomovali svoju zodpovednosť, keďže išlo aj o dôstojnú reprezentáciu Nitry a Nitrianskej vínnej cesty. Napiekli vianočné srdiečka - medovníčky, ktoré v Bratislave všetkým návštevníkom vianočného bazára veľmi chutili. Mimoriadne chutné však boli aj pagáčky Noriky Libantovej. Jej manžel, exprimátor Nitry Ing. arch. Vladimír Libant, čapoval smädným hosťom chutné zoborské víno, ktoré venoval hlavný sponzor a.s. Víno Nitra, Vinotéka Aurelius, ale aj víno z Hornej Nitry od Petra Kováčika, či z obce Pukanec od Ladislava Hruškoviča, ktoré sa popíjalo z keramických krčiazkov pukanského keramikára Jána Franka. Dobre išli na odbyt aj čierni princovia z firmy Chocolate Product a výrobky

Tekosu Nitra. Počas nedele strávenej v Starej tržnici nasiakli neopakovateľnou atmosférou. Čistý zisk z predaja, ktorý predstavoval 8 000 Sk, sa rozhodli venovať na charitatívne účely. Po ďakovanie patrí všetkým, čo sa na akcii zúčastnili a to sú Zlatica Víteková, Oľga Csákyová, Irena Števková, Magdaléna Kraščeníčová, Mária Hyčková, Oľga Saubererová, Renáta Supuková, Viera Zaujecová, Soňa Hrašková a Jana Beresecká.

- syn -

8.strana

Ženský rozmer pomôže „zjemniť“ mestskú kriminalitu

Mestské policajtky hlásia nástup

Nitra je druhým mestom na Slovensku, kde skončili s diskrimináciou žien v mestskej polícii. V uliciach nášho mesta už od konca minulého roka môžete v centre mesta stretnúť aj odvážne ženy zákona. Uniforma im pristane, ale – nemyslite si, že to bolo také jednoduché.

Všetko sa to začalo pred viac ako rokom, keď zástupca primátora Nitry Ing. František Baláž vyslovil myšlienku obohatiť mestskú políciu o ženský rozmer. Jej náčelník Ing. Igor Ziman si na základe skúseností z minulých rokov nerobil veľké ilúzie, a skôr neveril ako veril, že sa dievčatá do služby v mestskej polícii prihlásia. Na inzerát, (v ktorom nehľadali len ženy), zareagovalo 70 záujemcov a z nich skoro polovicu tvorili ženy. Do finále sa dostalo dvanásť. V prvom kole prijímacieho konania len osem z nich zvládlo to, čo musia podstúpiť aj záujemcovia z radov mužov. Najlepšie výsledky v psychologických testoch, streľbe zo zbraní a sebeobrane však dosiahli len tri z nich – bývalá úradníčka Andrea Šranková, zdravotná sestra z ARO Mária Oľianková a ekonómka Martina Lauková. Dievčatá absolvovali aj trojmesačný kurz odbornej prípravy, ktorý ich profesionálne zocelil.

Trojica najodvážnejších a najsmelších dievčat už má za sebou aj slávnostný sľub, ktorý vo štvrtok 9.decembra zložili do rúk primátora Nitry. V pondelok nastúpili do svojej prvej služby. Počas skúšobného obdobia bude ich rájonom pešia zóna, kde sa podľa slov náčelníka Ing. Igora Zimana môžu stretnúť naozaj s pestrou paletou prehrškov voči mestským zákonom. Stretnúť ste ich mohli v zmiešaných dvojiciach s ich mužskými kolegami. Dievčatá vedia, že správny policajt musí reagovať rýchlo, rázne a bez emócií. Podľa názoru mestských poslancov by ženy mali byť nasadené najmä na riešenie dopravných priestupkov, akými sú nedovolené parkovanie, nedovolené státie na zastávkach MHD, alebo na miestach vyhradených pre invalidov. V takýchto prípadoch sa stáva, že vodiči sa k mužom – policajtom správajú arogantne, ba stali sa už aj prípady, keď hrišník chcel z miesta činu ujsť.

Vedenie mesta, i mestskej polície je presvedčené, že ženský rozmer v uliciach zapôsobí. (sy)

Text pod snímky na 8.stranu:

Táto snímka bude určite historická, pretože zachytáva čerstvú mužsko – ženskú posilu mestskej polície a to len niekoľko minút po slávnostnom sľube spoločne s primátorom F. Vítekom, náčelníkom I. Zimanom a jeho zástupcom S. Nitrym.

8. strana

Hold patrí darcom krvi

Územný spolok Slovenského červeného kríža usporiadal v obradnej sieni Mestského úradu v Nitre slávnostné stretnutie bezpríspevkových darcov krvi. Medzi hosťami nechýbali ani lekári, ktorých pracovný život je spätý s darcovstvom krvi a červenokrížskou myšlienkou ako sú MUDr. Danková a MUDr. Otto Hunák. Súčasťou podujatia bolo udeľovanie plakiét prof. Jana Janského darcom, ktorí sa nezištne hlásia k humánnej myšlienke darcovstva a pomáhajú tak zachraňovať ľudské životy. Medzi ocenenými sa vynímali aj štyria nositelia diamantovej plakety - Vladimír Jedlička, Ing. František Mátel, Valéria Vašíčková a Dušan Žáčik, ktorí svoju krv darovali už 80-krát. Pätnásť prevzali zlatú Janského plaketu, 56 striebornú a 72 bronzovú plaketu.

„Prúd nových darcov v poslednom období akosi slabne,“ skonštatovala Ing. Edita Spišiaková,“ no napriek tomuto smutnému konštatovaniu je potešiteľné, že i keď počet tých, čo vystierajú ruku na transfúznej stanici nerastie vysokým tempom, čoraz viac bezpríspevkových darcov prichádza z mladšej vekovej kategórie, výnimkou nie sú ani 18, či 20-roční ľudia. Pretože krv je potrebná pri záchrane života a naozaj sa nedá kúpiť za žiadne peniaze tohto sveta.“

Predsedníčka nitrianskeho Územného spolku SČK v Nitre Ing. Edita Spišiaková v príhovore k darcom zdôraznila, že hnutie bezpríspevkového darcovstva má dlhodobú tradíciu - existuje už od roku 1960. Za toto obdobie len v nitrianskej organizácii evidujú 146 nositeľov diamantovej plakety. Nitrianskou transfúznou a hematologickou stanicou prešlo za týchto 44 rokov aj skoro 7 000 bronzových, viac ako 3 0000 strieborných a 1200 zlatých darcov krvi.

Ochotu darcov negatívne ovplyvňuje aj úprava zákonníka práce s par. 137 o zrušení celého dňa pracovného voľna na zotavenie po odbere krvi s obmedzením len na čas nevyhnutný na odber. Problémy vznikajú aj pri uvoľňovaní darcov na odbery zo strany zamestnávateľov. Zástupca Územnej rady SČK Pavol Grežd'ov, kritizoval, že bola zrušená aj úľava 2000 Sk na dani z príjmu za jeden odber, ktorá na darcov pôsobila ako motivačný faktor. Diamantoví a zlatí bezpríspevkoví darcovia krvi majú však výhodu, že sú oslobodení od 20 a 50 korunových poplatkov, ktoré dnes musíme platiť pri poskytovaní primárnej a sekundárnej zdravotníckej starostlivosti. Ako zaznelo na dnešnom aktíve, v súvislosti s novelou zákona o transformácii zdravotníctva sa vraj pripravujú aj ďalšie zmeny, podľa ktorých by aj už držiteľia od striebornej Janského plakety mali byť oslobodení od týchto poplatkov. (syn)

9.strana

Mikuláš netradične

Vianoce sa v našom meste začali v nedeľu 5. decembra, keď krátko po 15. hodine sa po pešej zóne v smere od centra voľného času Domino až na Svätoplukovo námestie pohol veselý Mikulášsky sprievod. Na jeho čele kráčali nitrianske

mažoretky a v koči sa viezol svätý Mikuláš s Anjelom. Ako inak, nechýbal ani čert, ktorý tak trochu, aby sa veľmi nebáli, prišiel postrašiť neposlušné deti.

Nitra sa na nedeľu 5. decembra pripravovala už celý týždeň. Uprostred námestia trónil 6 metrov vysoký vianočný stromček. Rozsvietil ho práve Mikuláš a pomáhal mu prítom aj primátor Ferdinand Vítek.

Koncepciu Mikulášskeho príchodu v tomto roku podstatne inovovali a možno povedať, že na prospech vecí. Ako mi povedala vedúca oddelenia kultúry mestského úradu Dagmar Bojdová, po minulé roky bývali deti sklamané, pretože Mikulášsky sprievod prešiel mestom veľmi rýchlo a detská radosť mala tak veľmi krátke trvanie. A práve preto do programu zakomponovali novinku – priamo pred zrakmi divákov odohrali legendu o svätom Mikulášovi. Zistili totiž, že veľa detí nepozná dôvod, prečo práve svätý Mikuláš obdarúva deti sladkosťami. Program vznikol v spolupráci s režisérom Petrom Oravcom a treba povedať, ľže deti ho sledovali s otvorenými ústami.

Pod vianočným stromčekom bol aj v tomto roku rozložený drevený betlehem, ktorý tu inštaloval osobne jeho autor Štefan Récky zo Štítár. Jeho šírka je sedem metrov a skladá sa z postáv a v jeho rezbárskej dielni vznikal postupne. Obyvatelia Nitry si už zvykli, že k predvianočnej atmosfére patrí aj vianočné trhové mestečko. Okolo námestia inštalovali stánky, kde až do štedrého dna ponúkali typický vianočný tovar. Príchod Mikuláša a otvorenie trhového mestečka vyvrcholilo podvečer pestrofarebným ohňostrojom. (syn)

8.strana

Hasiči dostali plošinu

Na krajskom riaditeľstve hasičského a záchranného zboru v Nitre privítali prezidenta Hasičského a záchranného zboru SR Pluk. Ing. Jozefa Paluša, ktorý sem do Nitry prišiel od ministerstva vnútra a švajčiarskej firmy prevziať nový stroj - hasičskú plošinu.

Nitrianski hasiči a záchranári si v tomto roku značne polepšili, pretože im v celom kraji pribudla záchranárska technika, ale aj osobné ochranné pomôcky a odevy v hodnote 39 mil. Sk. Vysokozdvížná plošina na podvozku špeciálneho vozidla Mercedes Benz v hodnote 27 mil. korún, dosiahne až do výšky 42 metrov a poslúži najmä na evakuáciu osôb z výškových budov. Ako mi povedal hovorca Krajského riaditeľstva nadporučík magister Marek Bekéni, okrem plošiny je súčasťou mechanizmu aj rebríková sada, ktorá podstatnou mierou zvýši ich akcieschopnosť, pretože ju budú môcť používať na bezpečný výstup a záchranu obyvateľstva z výškových budov. Doteraz používanými rebríkmi dosiahli len do 20 až 27 metrov.

Nitra je známa uplatňovaním integrovaného záchranného systému, ktorý sa osvedčil a slúži ako vzor pre celú našu republiku a preto sa skutočne úprimne potešia každému novému prístroju, ktorý obohatí ich výbavu a prispeje k lepšej profesionalizácii, ako i akcieschopnosti pri dopravných nehodách a záchranných akciách. V tomto roku sa ich strojový park obnovil o dva záchranné člny s výbavou a detektory plynov s analyzátorami. Hasiči si pochvaľujú zlepšenie svojej výbavy osobnými ochrannými pomôckami, keď v tomto roku prevzali nové zásahové kabáty, kde jeden stojí 20 000 Sk, ochranné prilby, izolačné dýchacie prístroje, ochranné obleky proti sálavému teplu, ako aj protichemické obleky. Aj vďaka týmto pomôckam budú môcť byť 24 hodín denne pripravení zasiahnuť kdekoľvek, kam ich občania v tiesni privolajú. (syn)

10.strana

Nitra pre Vysoké Tatry!

Nitra pre Vysoké Tatry - taký je názov zbierky, ktorú v nedeľu 5. decembra, počas slávnostného otvorenia vianočného trhového mestečka, vyhlásilo Mesto Nitra na záchranu víchrom zničených Vysokých Tatier. Symbolizuje ju aj polámaný smrek, ktorý umiestnili v blízkosti vyzdobených vianočných stromčekov. Nitrania si v tomto predvianočnom období myšlienku finančnej pomoci raneným Tatrám rýchlo osvojili a už počas prvých hodín sa mladým ľuďom, označeným šiltovkami NITRA PRE VYSOKE TATRY podarilo vyzbierať niekoľko tisícok korún. Zbierka potrvá do 10. januára a bude oficiálne ukončená na II. reprezentačnom plese mesta Nitra v piatok 7. januára. V prípade, že svoj finančný príspevok chcete poslať osobne, môžete tak urobiť na čísle účtu v banke Dexia 0800282069/5600. (syn)

10.strana

Radosť v rodine

Po úspešnej prezentácii putovnej výstavy Radosť v rodine 2004 na Bratislavskom hrade, v Trenčíne a Košiciach sa putovná výstava najlepších žiackych prác celoslovenskej súťaže dostala aj do nášho mesta. Ako na vernisáži v synagóge povedal Karol Husár, zástupca Hnutia kresťanských rodín na Slovensku, výstavu usporiadali pri príležitosti 10. výročia Medzinárodného roku rodiny, pripadajúceho na rok 2004.

Expozícia Radosť v rodine 2004 je súčasťou rovnomeného projektu, organizátorom ktorého je Hnutie kresťanských rodín na Slovensku v spolupráci s Metodicko-pedagogickým centrom v Bratislave a s ďalšími mimovládnyimi organizáciami. Projekt je konkrétnou reakciou na rozšírené negatívne postoje a pocity frustrácie v spoločnosti. Jeho zámerom je posilniť zdravé sebavedomie slovenskej rodiny, rovnako aj vedomie detí a mládeže o tom, že rodina je pre ich rast tým najlepším prostredím. Projekt má ambíciu prispieť k šíreniu radosti vo verejnosti. Expozícia, inštalovaná v Nitre, pozostáva z najlepších výtvarných

a literárnych prác žiakov od 6 do 15 rokov, ktoré odborná komisia zložená z popredných slovenských výtvarníkov a literátov vybrala z 2000 výtvarných a 1100 literárnych prác, kde úlohou žiakov bolo hľadať zdroje radosti vo svojej vlastnej rodine a vyjadriť ich literárnou alebo výtvarnou formou. Vystavené diela žiakov stvárnajú buď dôležitý radostný okamih alebo udalosť v rodine, prípadne radosť v bežnom živote rodiny a každý, kto mal možnosť si ich pozrieť alebo prečítať, odchádzal z výstavy obohatený o netradičné, nové a skoro nepoznané pocity detského prežívania sveta. Po expozícii v Nitre sa putovná výstava presúva do Žiliny, až kým neprejde takmer celé Slovensko.

Mariana Záturová

Text pod digifoto:

Atmosféru vernisáže spríjemnili aj herci Starého divadla v Nitre Mária Záturová a Ivan Gontko, ktorí predviedli krátku ukážku z inscenácie Posol z raja.

Snímka: E. Synaková

11.strana

Umenie čipky

Členky čipkárskych klubov dostali opäť príležitosť, aby predstavili dielo svojich šikovných rúk. Krátko pred Vianocami sa tak výstavné priestory Ponitrianskeho múzea naplnili jemným čarom snehobielej čipky, vytvorenej členkami čipkárskych klubov z Nitry, Serede a zo Šoporne. Steny múzea tak až do 9. januára zdobia zarámované umelecké diela, ale aj dečky a slávnostné prestierania, ktoré vyšli spod rúk neúnavne činných čipkárok. Čipkárky v Nitre venujú mnoho svojho voľného času pre zachovanie tohto krásneho umenia. Stretávajú sa v Ponitrianskom múzeu v Nitre každý pondelok medzi 14.30 a 16.30 h a ako povedala Veronika Géciová (na snímke), radi privítajú aj ďalších záujemcov, ktorí by sa radi naučili technike paličkovania. Okrem klasických čipiek tu vystavujú aj čipkované obrazy, vytvorené technikou paličkovania. Medzi nimi sa obzvlášť vynímajú obrázky, znázorňujúce krížovú cestu, ktoré vytvorila Nitrianka Mária Švarbacherová. (sy)

Text pod foto na 11.stranu:

10060

Sprievodkyňou po výstave čipiek bola Veronika Géciová, ktorá do čipkárskeho klubu pozýva všetkých záujemcov.

Snímka: autorka

11.strana

Jubileum galérie

Pod názvom Všetko to najlepšie sa v Nitrianskej galérii predstavil reprezentačný výber z tvorby výtvarníkov nitrianskeho múzea. Výstava sa konala pri príležitosti 40. výročia založenia galérie a 45. výročia vzniku Pedagogickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa a zostavili ju z kresieb, malieb, výtvarných návrhov, tapisérií, textilných a kombinovaných diel, rytí a sochárskych prác, pod autorstvo ktorých sa podpísalo 25 renomovaných výtvarníkov pôsobiacich v Nitre a jej okolí. K hodnotnému súboru prispeli pedagógovia výtvarnej výchovy z nitrianskej UKF, ako aj reprezentanti najmladšej generácie nitrianskych výtvarných umelcov. Zo známych mien sa výstave prezentujú popri iných Karol Felix, Igor Benca, Marián Žilík, Mária Žilíková, Terézia Žilíková, Karol Baron, Jozef Baus, Milan Marciňa, František Perger, Daniel Szalai a ďalší. Výstava potrvá do 31. januára.

Text pod foto:

Na slávnosti z príležitosti jubilea sa zúčastnil aj zakladateľ a prvý riaditeľ galérie JUDr. Štefan Valent a súčasná riaditeľka Renáta Niczová, na snímke v spoločnosti s J.K. Všetekom. Snímka: **E. Synaková**

12.strana

Nitrianska komunitná nadácia vyhlasuje pre rok 2005

Nové grantové programy

Nitrianska komunitná nadácia vyhlasuje nové grantové programy pre rok 2005. Grantový program Bramac na podporu projektov pre nitriansky región financovaný z asignácie 2 %. Maximálna výška grantu je 100 000 Sk.

V rámci programu sa budú podporovať projekty z Nitry a nitrianskeho regiónu z nasledovných oblastí:

I. Sociálna oblasť. Podpora inovátnych programov na zlepšenie kvality sociálnych služieb

II. Oblasť detí a mládeže.

A) **investičné projekty** – budovanie **infraštruktúry na trávenie voľného času**, najmä detí a mládeže (výstavba a údržba ihrísk na verejných plochách, vybudovanie a rekonštrukcia telocviční, klubových priestorov, komunitných centier, výstavba alebo oprava ihrísk v areáloch MŠ, ZŠ, SŠ, ktoré budú slúžiť mládeži a deťom vo voľnom čase...)

B) **neinvestičné projekty** – podpora **pravidelných aktivít** na vyplnenie voľného času detí a mládeže, **inovátnne programy** na zlepšenie kvality voľného času detí a mladých ľudí, **najmä na sídliskách**

III. Oblasť oživenia centra - starého mesta, oživenie rieky Nitry, oživenie lokálnych tradícií a sprístupnenie histórie Nitry inovátnnou formou, zaujímavou najmä pre mladých ľudí

Vytváranie nových atrakcií pre verejnosť najmä v starom meste a v okolí rieky Nitry, **inovátnne projekty** zamerané na **netradičné sprístupnenie histórie a tradícií Nitry** formou vhodnou pre širokú verejnosť, zaujímavou najmä pre mladých ľudí

O podporu sa môžu uchádzať len registrované organizácie so sídlom v Nitrianskom regióne, ktorých predkladané projekty sa bezprostredne dotýkajú života v NR regióne:

- mimovládne neziskové (občianske združenia, nadácie, neinvestičné fondy, neziskové organizácie poskytujúce verejnoprospešné služby)
- účelové zariadenia cirkví
- rozpočtové a príspevkové organizácie VÚC alebo samosprávy, ktoré majú vlastnú právnu subjektivitu

Uzavierka na predkladanie žiadostí je 4.2. 2005 o 16.00 v sídle Nitrianskej komunitnej nadácie .

Všeobecný grantový program – 1. grantové kolo 2005.

Maximálna výška grantu je 15 000 Sk.

V rámci všeobecného grantového programu budú podporené projekty zamerané na zlepšenie kvality života v meste Nitra v nasledovných oblastiach: Život na sídliskách, Voľný čas detí a mládeže, Ochrana životného prostredia, Ochrana a podpora zdravia, Sociálna oblasť, Kultúrne a vzdelávacie aktivity, Rozvoj komunitných iniciatív a mimovládnych organizácií.

Nadácia podporuje grantami organizácie aj neformálne skupiny (minimálne traja občania v jednej skupine). Projekty predkladané v rámci otvoreného grantového sú posudzované podľa nasledovných kritérií: prospešnosť pre komunitu, jasne určené ciele, aktivity, časový plán a rozpočet, vysoký stupeň dobrovoľnej práce, doplnkové zdroje a príspevky. **Uzavierka žiadostí 1. grantového kola je 25.2.2005 o 16,00 v kancelárii Nitrianskej komunitnej nadácie.**

Špeciálny grantový program financovaný z aukcie výtvarných diel. Maximálna výška grantu je 15 000 Sk.

Špeciálny grantový program bude podporovať projekty zamerané na zlepšenie kvality života postihnutých, týraných, zneužívaných detí ako aj detí z detských domovov z Nitry a nitrianskeho regiónu.. O grant môžu žiadať organizácie aj neformálne skupiny občanov. (minimálne traja v jednej skupine).

Uzavierka žiadostí je 28. 1. 2005 o 16.00 h v kancelárii Nitrianskej komunitnej nadácie.

Bližšie informácie môžete získať na www.fondnr.sk, na t.č. 037/ 6542 446 alebo na emaili nkf@fondnr.sk.

20.-21.strana

Jubilanti v roku 2005

75. rokovi: Zoltán Babós, Anastázia Balážová, Helena Bednáriková, Mária Behinská, Mária Berkešová, Apolónia Beťková, Tibor Čery, František Dolník, Anna Ďurinová, Oľga Ďurkovičová, František Fábry, Ján Fajčík, Zora Fúdorová, Eudévít Gajdoš, Helena Hrnčárová Katarína Kolaříková, Alžbeta Košová, Jozef Krátky, Paula Kreškociová, Ivan Lisy, Stanislav Lysoněk, Pavol Malík, Anastázia Malušková, Alžbeta Mráziková, Oľga Némová, Jolana Onódiová, Alžbeta Orosiová, Emil Padyšák, Terézia Pavlovičová, Amália Plačková, Mária Púchovská, MUDr. Mária Rocková, Ing. Branislav Soviš, Ema Stanová, Ján Štrba, Mária Štrbová, RNDr. Edita Tarabčáková, Mária Uhríková, Július Vacula, Marta Vámošová, Ludvík Večeľa.

80 rokovi: Elena Baldovská, Ing. Jozef Belej, RNDr. Ján Beluský, Imrich Bleho, Ondrej Boťanský, Jozef Cigán, Valéria Furková, Anton Gábor, Emília Gabulová, Margita Gajdošíková, Mária Gálová, Emília Hankeová, Karol Hitka, Rozália Konečná, Imrich Koutun, Irena Kováčová, Mária Krafčíšinová, Helena Kytová, Helena Lauková, Viliam Minárik, Veronika Minková, Mária Moravčíková, Irena Nemečková, Imriška Raškovičová, Helena Rudňanská, Jozefína Šišková, Katarína Šišková, Ing. Michal Tarabčák, Margita Trnovcová, Emília Virágová.

85 rokovi: Veronika Bánovská, Helena Benedikovičová, Mária Földešiová, MUDr. Alexander Gála, Pavel Gašparovič, Ján Hruzík, Božena Krčmáriková, Júlia Križanová, Františka Mikulášiková, Mária Petříková, Mária Prigodová, Anna Šmelíková, Mária Turbová, Alžbeta Wagnerová, Helena Zabáková, Júlia Zákopčanová.

86 rokovi: Gustáv Adamkovič, Katarína Ballonová, Ing. Ján Dzunka, Mária Havránková, Róbert Kollár, Ladislav Kováč, Eudévít Kytka, Berta Nieburová, Ladislav Ordódy.

87 rokovi: Johanna Járeková, Bartolomej Kolibár, Imrich Nekoranec, Elena Ondrášiková, Helena Zrubcová.

88 rokovi: Ema Nagyová, Jozef Prokeš, JUDr. Pavel Vančo.

89 rokovi: Ján Bliška, Anna Kuťková, Apolónia Mišutová, Mária Moravská, Paulína Muchová, Ing. Rudolf Šiška, Eugen Tóth, Anežka Zvalová.

90 rokovi: Mária Cupáková, Štefan Fábik, Emília Chobotová, JUDr. Kornel Miklovič, Helena Neirurerová, Viliam Ruttkay, Emanuel Wallner.

91 rokovi: Ján Čontofalský, Helena Dávidová, Helena Ficová, Mária Gregušová, Juliana Kántorová.

91 rokovi: Jolana Lievajová, Ladislav Mikula, Pavlína Mojtová.

92 rokovi: Mária Bendáková, Amália Tóthová.

93 rokovi: Dezider Kormúth, Paula Paulovičová.

94 rokovi: Irena Emanuelová, Mária Madarásová, Štefan Švec.

95 rokovi: Ladislav Dopjera, Mária Straussová, 97 rokovi: Irena Káňová, 99 rokovi: Anna Kováčiková.

Povedali si áno:

6. novembra: Miroslav Gregora a Michala Rumančíková obaja z Nitry, Vlastimil Šóky a Marcela Kováčová obaja z Nitry, Luboš Polák z Rastislavíc a Miroslava Bírová z Nitry, Marek Gajdoš z Bratislavy a Dana Zelenková z Nitry, Ján Blaškovič z Nitry a Zuzana Žoldošová z Cabaja - Čápora, Azis Dželadin z Macedónskej republiky a Martina Moravčíková z Nitry. **13. novembra:** Ing. Ján Kamoďa z Klenovca a Ing. Zdenka Arpányiová z Rimavskej Soboty, Vojtech Pindeš z Pohraníc a Martina Vargová zo Štitáru. **20. novembra:** Lubomír Majer a Zuzana Halmešová obaja z Nitry, Ing. Luboš Osuský z Nitry a Gabriela Krošláková z Nitrianskej Stredy, Martin Taldík z Michala nad Žitavou a Mária Hrašková z Mane, Patrik Matejka a Eliška Mečárová obaja z Nitry, Rastislav Gašpárek z Dubnici nad Váhom a Eva Moravčíková z Nitry. **27. novembra:** Peter Matejovič a Ivana Branikovičková obaja z Nitry, Valter Schovanec a Natália Šándorová, obaja z Nitry, Michal Miklovič a Jana Krseková obaja z Nitry, Radovan Pašák a Lenka Bittnerová, obaja z Nitry, Štefan Tomka z Nitry a Nikoleta Nemšová z Mojmíroviec, Miroslav Barus a Anna Struková, obaja z Nitry, Ing. Peter Morháč zo Zvolena a Ing. Jana Flórišová z Nitry, Marek Molnár a Katarína Ballayová, obaja z Nitry, Martin Janeček a Daniela Nagyová, obaja z Nitry.

Navždy odišli

V mesiaci november 2004 nás navždy opustili títo občania mesta Nitry:

Julián Ďuriš, 68 r., Štefánikova 78
Štefan Greguš, 82 r., Dolnočermánska 62
Edita Racíková, 74 r., Partizánska 64
Michal Andrášik, 82 r., Slávičie chodníky 21
Ján Habáň, 78 r., Na Predmostí 2
Anna Černá, 64 r. Dlhá 13
Anton Bujna, 76 r., Lomnická 24
Alžbeta Sládečková, 71 r., Pod kostolíkom 27
Ružena Czeplédyová, 90 r., Ďurčanského 24
Amália Debnárová, 75 r., Výstavná 5
Vladimír Krajaneč, 39 r., J. Zelenáka 35
Juraj Varga, 12 r., Narcisová 28
Pavel Krivuš, 84 r., Považská 14
Karol Révay, 79 r., Stračia 71
Anna Zetochová, 71 r., Dolnohorská 7
Jan Funfálek, 54 r., Kochova 18
Ladislav Horňák, 90 r., Vikárska 9
Gizela Malecká, 82 r., Wilsonovo nábr. 136
Anna Ivanova Bachčevanova, 82 r., Párovská 28
Karol Lieskovský, 87 r., Pod Zlatým brehom 45
Judita Gáborová, 87 r., Považská 14
Ing. Janka Rebičová, 33 r., Hornozoborská 6
PaedDr. Dušan Zrubec, 45 r., Fabrická 3
Mária Štefanková, 85 r., Sitniarska 2
Magdaléna Magdolenová, 81 r., Hlavná 15
Ing. Terézia Miklová, 72 r., Hattalova 34
Peter Jurza, 77 r., Dolnočermánska 62
Aranka Kelemenová, 88 r., Levická 23
Juliana Cukerová, 90 r., Banská 21
Alžbeta Juríčková, 76 r., Na Priehon 27
Štefan Kuruc, 76 r., J. Kráľa 2
Jolana Mavráková, 92 r., Hollého 6
Anna Plandorová, 73 r., Schurmannova 4
Imrich Gúcky, 81 r., Mariánska dolina 2
Mária Chlapečková, 74 r., Dlhá 29
Barbora Šinkovičová, 67 r., J. Kráľa 52
Anna Gombíková, 78 r., Športová 7
Miloslav Švec, 49 r., Tichá 14
Agnesa Lešková, 54 r., Dlhá 23
Milan Civaň, 52 r., Ďumbierska 15
Mária Ďuráková, 75 r., Považská 14
Mária Hudcová, 82 r., Považská 14
Sylva Jasanová, 79 r., Fatranská 8
Margita Vnučková, 93 r., Novozámocká 60
Júlia Kamenická, 77 r., E. Okánika 14
Júlia Lakatosová, 62 r., Oswaldova 7
Terézia Štullerová, 91 r., Tr. A. Hlinku 11
MUDr. Margita Dušeková, 63 r., Tr. A. Hlinku 11
Pavlna Sovičová, 96 r., Na Hôrke 6
František Mikulášik, 75 r., Hlavná 83
Dr. Ján Rybár, 93 r., Kalvária 3
MUDr. Lília Kónyová, 38 r., Vikárska 13
Anna Hulalová, 67 r., Hlboká 75

Vanda Slováková, 25 r., Jurkovičova 24
Ludovít Nitriansky, 88 r., J. Zelenáka 46
Mária Tothová, 78 r., Remeselnícka 15
Margita Petrová, 83 r., Na Hôrke 17
Ján Čerešňa, 70 r., Bočná 6
Jozef Barta, 55 r. Ďumbierska 47
Kornélia Buchová, 81 r., Kamenná 33
Štefan Zelenák, 49 r., Dubíkova 20
Apolonia Zimmermannová, 80 r., Nezábudková 4
Anna Šranková, 65 r., Medzi vodami 6
Ján Bielak, 44 r., Lúčna 2
Helena Marenčáková, 74 r., Hollého 9
Tibor Majzlan, 42 r., Hodžova 8
Gejza König, 40 r., Mostná 2

Text pod snímku na 22.stranu:

Herec Divadla Andreja Bagara Jozef Dóczy oslávil krásne životné jubileum – 75. narodeniny. Pri tejto príležitosti prijal pozvanie členov Literárneho klubu, ktorí ho privítali spolu s ďalšími obdivovateľmi jeho hereckého umenia. Vrúcneho blahoželanía sa mu dostalo od jeho hereckej kolegyne Adely Gáborovej, s ktorou účinkuje v inscenácii Námestie (derniera tejto hry bude 24. januára). Jozef Dóczy sa priznal, že veľa nechýbalo a mohol byť hercom pražského Divadla na Vinohradoch. Srdce ho však ťahalo domov do Nitry, kde na doskách DAB prežil 58 rokov. Na stretnutí s J. Dóczym sa smialo, i plakalo, no najmä spomínalo. Pán Dóczy sa opäť predviedol ako veľký umelec so skromným srdcom, ktorý aj napriek pokročilému veku srší elánom a optimizmom. Pospomínal si na svoje herecké začiatky, na zážitky so zájazdovým divadlom, na všetkých režiséroch a riaditeľov, s ktorými rástol. Priznal sa aj k svojej najväčšej neresti – spánku, ktorý mu mnohokrát skomplikoval život. Jeseň svojho života prežíva medzi kolegami v divadle i v rodine, kde musel po odchode manželky prevziať vedenie kuchyne. Pochválil sa, že už úspešne zvláda štrúďfu i koláče. Na snímke mu vedúca oddelenia kultúry a športu Mgr. Dagmar Bojďová odovzdáva v mene primátora F. Víteka cenu primátora ako prejav uznania jeho veľkému umeniu.

Snímka: E. Synaková

Rehoľné jubileum

V duchovnom centre Domu Srdca Ježišovho v Nitre – Lukovom dvore sa večer 8.decembra uskutočnila duchovná oslava vzniku rehoľného spoločenstva misionárov najsvätejšieho Srdca Ježišovho – MSC. Záverečnou novénou – deväťdňovou pobožnosťou a ďakovnou svätou omšou za účasti misionárov a misijných sestier Dcér našej milej matky najsvätejšieho Srdca Ježišovho (FNDS) a sympatizantov týchto kongregácií pripomenul vo svojej homílii Jozef Hagglin 8.december 1854, keď na deň Nepoškvrneného počatia Panny Márie bola kongregácia založená. Členovia a členky spomínaných spoločenstiev majú vyše 2100 príslušníkov a pôsobia v 54 krajinách sveta. Od roku 1994 sú aj na Slovensku a odovzdávajú sa chudobným, chorým, trpiacim a opusteným – tým, čo potrebujú nezištnú pomoc. Po skončení pobožností pripravili misionári pre účastníkov skromné agapé. Štefan Kukan

Patrocínium

Na slávnostnom Patrocíniu, ktorým si Piaristické gymnázium sv. Jozefa Kalazanského, pripomína svojho patróna sv. J. Kalazanského, nechýbval ani arcibiskup a apoštolský nuncius J. E. Mons. Henryk Józef Nowacki.

Súčasťou slávnosti bol aj organový koncert Vladimíra Kopca v Kostole sv. Ladislava. Slávnosť pokračovala slávnostnou svätou omšou a po nej nasledovalo hudobno-literárne pásmo v réžii študentov a ich pedagógov. Úspech zožal spevokol a potlesk patril aj jednotlivým vyučujúcim, pre ktorých je tento deň podobný ako Deň učiteľov na štátnych školách. Riaditeľ gymnázia Valentín Beresecký priznal, že návšteva apoštolského nuncia učiteľov, ako aj študentov povzbudila a jeho slová dodali všetkým duchovnú silu. Veľký úspech mal popoludňajší stolno-tenisový turnaj, na ktorý sa prišiel pozrieť aj pán nuncius. Apoštolský nuncius Nowacki sa stretol s profesorským zborom aj so študentmi. Apoštolský nuncius upozornil žiakov na nesprávne chápanie životných hodnôt a na ústup morálnych zásad v živote mnohých ľudí, ako aj na nebezpečný liberalizmus, ktorý začína byť bežnou súčasťou nášho života. „Nitra je kolískou kultúry, vážte si a buďte hrdí na to, že žijete v tomto meste,“ povedal počas stretnutia s mladými. (s)

Chovateľská prehliadka

Areál výstaviska Agrokomplex patril začiatkom decembra (4.-5. decembra) celoštátnej výstave zvierat a chovateľským dňom. Súčasťou prehliadky, organizovanej Slovenským zväzom chovateľov, bola aj celoštátna výstava exotického vtáctva ORNITA, ktorá je najväčším exotárskym podujatím svojho druhu na Slovensku. Návštevníci sa mohli stať aj svedkami uznávania plemenných chovov holubov, ktoré býva každé dva roky. Nevšednú chovateľskú prehliadku doplnila aj 12. európska výstava anglických hrvoliakov a jej súčasťou boli aj klubové špeciálky hydinárskych, holubárskych, králikárskych i exotárskych klubov. V piatich pavilónoch výstaviska sa prezentovali rôzne plemená holubov, králikov, hydiny, ale aj exotické vtáky, kanáry, papagáje a nechýbali ani kožuštinové zvieratá. Podľa slov riaditeľa výstavy Jozefa Špaňúra, jedným

z cieľov SZCH bolo prebudíť záujem medzi mládežou a členskú základňu doplniť o mladých chovateľov. Nitrianska chovateľská výstava bola však súčasne aj jedinečnou príležitosťou pre verejnosť ako spoznať rôzne druhy a plemená zvierat, ktoré na výstave odborne posudzovali a hodnotili podľa medzinárodných štandardov.

22.strana

Najpredávanejšie knihy

Kníhkupectvo Viera, F. Mojtu
Grigorij klimov červená inkvizícia
Sandra brown závisť
Ibrahim Maiga Slovensko, osud môj, ty kokso!

Dom knihy, Pri synagóge

Dan Brown Da Vinciho kód
Dan Brown Anjeli a démoni
Kolektív autorov Testy 2005 - matematika

Kníhkupectvo Pod Vrškom

Dan Brown Da Vinciho kód
Dan Brown Anjeli a démoni
Terry Pratchett Slobodný národ

Remedium, Kupecká ul. 8
Táňa Keleová – Vasilková Cukor a soľ
Elizabeth Adler Hotel Riviera
Jean Pierre Vernant Vesmír, bohovia a ľudia

Kníhkupectvo Blaškovič, Štefánikova tr. 41
Meg Gabotová Princezná v ružovom
Kolektív autorov Encyklopédia Zem
Rozprávky o zvieratkách

Ambulantné kníhkupectvo AYALA pred Orbisom
Kristin Hannahová Sesterské puto
Jean – Pierre Vermant Najstaršie grécky mýty
Ibrahim Maiga Slovensko, osud môj, ty kokso!
Rozprávky - Varila myšička kašičku
Vianočné koledy

23.strana

Mladí filantropi

V nitrianskej synagóge sa prezentovali projekt, ktoré uzreli svetlo sveta zásluhou nového grantového programu NKN Mladí nitrianski filantropi. S myšlienkou podporiť mladých ľudí a prebudíť v nich iniciatívu prišli ešte v apríli m. r. členovia nitrianskeho RotarAct klubu. Pomocnú ruku našli v Nitrianskej komunitnej nadácii, ktorá má niekoľkoročné skúsenosti s vypisovaním grantových kôl a s pridelením financií na realizáciu vybraných projektov. Grantový program bol určený pre mladých ľudí vo veku od 15 do 26 rokov, teda najmä pre stredoškolskú mládež a vysokoškolákov. Záležalo skutočne iba od rozhodnutia a výberu samotných mladých ľudí, akým smerom chcú zamerať svoju iniciatívu a čím chcú prispieť k lepšiemu využitiu voľného času svojich rovesníkov. Projekty sa mohli dotýkať rozličných oblastí - od športu až po kultúru a zábavu, ktoré sú mladým asi najbližšie. Najzaujímavejšie z podaných projektov mohli získať maximálnu podporu vo výške 10 000 korún. Grantová komisia napokon z ôsmich podaných projektov vybrala päť najlepších, ktoré zohľadňovali vopred určené kritéria. Podporili ich celkovou sumou 40 999 korún. Najväčší ohlas mala myšlienka, ktorú do reálnej podoby pretransformovala trojica mladých ľudí – Anna Dudová a súrodenci Tomáš a Pavol Solčániovci, ktorí spoločne so svojimi

priateľmi zorganizovali v parku na Sihoti dve popoludnia pre širokú nitriansku verejnosť, najmä však pre deti a mládež. Prvá akcia sa uskutočnila v júli pri príležitosti ukončenia školského roka a druhá v auguste na záver prázdnin. Mladí prekladatelia pripravili popoludnia plné hier, hudby a súťaž. Finančnú podporu dostala aj neformálna skupina mladých divadelníkov Dietta a vysokoškooláci z Fakulty biotechnológie a potravinárstva SPU v Nitre. Títo si vzali na mušku mladé dievčatá, ktorým hrozí, že by podľa podľahnúť moderným ochoreniam súčasnosti ako je obezita, anorexia a bulímia. (I's)

23.strana

Kostolom znel spev

Jeseň plná farieb sa v meste pod Zoborom neodmysliteľne spája s festivalom speváckych zborov s názvom Zbory mestu. Festival vznikol na podnet spevokolu Nitria pred siedmimi rokmi ako súčasť osláv 750. výročia udelenia kráľovských výsad Nitre. V tom čase nik nepredkladal, že z programu sa stane tradícia, vďaka ktorej vždy v druhej polovici. novembra ožije Nitra zborovým spevom. Tak ako aj počas tohto zachmúreného novembrového víkendu. Ak dovolíte, ešte sa na chvíľu pozriem do minulosti, pretože Nitra je mestom, kde sa tradícia speváckych zborov udržiava už celé desaťročia. Pod Zoborom striedavo pôsobia približne 15 speváckych zborov, spievajú deti aj mládež a pri zborovom speve trávia svoj voľný čas vysokoškooláci z UKF, ako aj dospelí. Všetci sa stotožňujú s myšlienkou, že pieseň človeka poľudšťuje. Kým prvé dva ročníky festivalu sa niesli v duchu jednodňovej prehliadky, postupom rokov sa festivalové dianie natiahlo na tri dni a ustálilo na dvoch večeroch - presiaknutých jesennou hmlou a dažďom, ale aj príjemným ľubozvučným spevom. Počas tohto víkendu sa nitrianskemu publiku predstavilo 10 speváckych zborov. Medzi nimi aj dve hosťujúce telesá – spevácky zbor Slavíkov Pacov zo susednej Českej republiky a komorný zbor Zvony, ktorý do Nitry pricestoval so Srbska a Čiernej hory. Piatkový večer patril detskému speváckemu zboru Dúha, ktorý pôsobí pri ZUŠ Jozefa Rosinského v Nitre a vedie ho zbornajsterka Mária Mišunová, ktorá je vlastne aj zakladateľkou tohto festivalu. Bola to jej myšlienka zorganizovať prehliadku, ktorá by umožnila predstaviť sa na jednom mieste domácemu publiku a súčasne sa aj jeden od druhého niečomu priučiť. Vysokou úrovňou ovládania techniky zborového spevu zaujal spevácky zbor Nitria a tiež aj akademický miešaný spevácky zbor UKF, ktorý pôsobí pri katedre hudobnej výchovy. Druhý festivalový deň pozostával z vystúpení chrámových zborov – katedrálneho spevokolu Emerám a Glória, komorného vokálneho združenia Carmina a Nitrianskeho evanjelického spevokolu. (s)

Text pod snímky na 5.stranu:

24.strana

Spoločenský breviár

Sú tu fašiangy, tak plesajme

Týždne po novom roku patria každoročne plesom. Pokiaľ ide o jedlo, šikovnejší organizátori už prišli na to, že vhodnejšie ako zapratať stôl tanierni, príbormi a sadami pohárov je ponúknuť plesajúcim dobroty od výmyslu sveta formou bufetu.

Magnetom plesov je tanec. Kedysi muselo mužovo vyzvanie do tanca sprevádzať šesť povinných úklonov: prvým si pýtal dovolenie od sprievodcu dámy, druhým ju samotnú, tretím uvádzal zaujatie tanečnej pozície, štvrtým d'akoval po skončení tanca, piatym sa lúčil, keď dámu odprevadil na miesto a šiesty patril pánovi, ktorý mu na chvíľu prepustil svoju partnerku. Dnes sa zložitý ceremoniál zjednoduší. Muž sa ľahko ukloní pre ženou, ktorú žiada o tanec. Po súhlase jej ponúkne pravé rameno, aby si ju mohol odvieť na tanečný parket. V prípade, že v sále je celkom slušná tlačienica, nechá ženu ísť pred sebou, to však neznamená, že by mal dávať prednosť iným dámam – medzi seba a partnerku by nemal už nikoho pustiť. Pri tanci sa zvyčajne konverzuje – ak, prirodzene, hlasitosť hudby neprehlušuje stodvadsať decibelov. Fakt, že pri klasických tancoch drží muž ženu vo svojom náručí, neznamená, že musí jej telo dôkladne presondovať rukami. Pravá ruka muža je položená na ženinej lopatke, v dlani pozdvihutej ľavej ruky spočíva ženská pravica. Aby mohol muž viesť ženu pri náročnejších krokových variáciách, mali by sa ich telá jemne dotýkať niekde od pásu dolu. Ďalšie hmaty sú prísne zakázané. Spoločenský breviár je menej prísny, ak ide o dlhoročných partnerov. Keď sa plesový večer prehupne cez poľnoc dovolený je pri pomalších skladbách aj tanečný postoj „líčko na líčko“.

Ani v časoch, keď nie je moderné s alkoholom zaobchádzať opatrne, nemala by sa na plesoch popíjať ani minerálka, ale skôr sekt. Takže, vážení, opatrne! Spoločník, ktorému sa pletie jazyk, nie je ani trošku zábavný a príjemný nie je ani tanečník, ktorý sa opiera o partnerku len preto, aby nespadol. Takže, príjemnú zábavu, dámy a páni. Plesajte! (sy)

Mestský ples bude 7. januára

Tradícia noblesne uvoľnených mestských plesov pokračuje v našom meste aj začiatkom tohto roka, pretože v piatok 7.januára 2005 sa v nitrianskom Divadle Andreja Bagara uskutoční v poradí už 2. reprezentačný ples

Mesta Nitra. Spolu s Mestom Nitra je jeho spoluorganizátorom Klub priateľov Divadla A. Bagara. Otvorenie plesovej sezóny v Nitre sa koná pod záštitou predsedu Národnej rady SR Pavla Hrušovského. Účasť na plesoch už potvrdil aj minister pôšt, dopravy a telekomunikácií Pavol Prokopovič, ktorý bol v Nitre aj vlani. A čo vás na prvom nitrianskom plesoch čaká? Okrem zábavy pri živej tanečnej, cimbalovej, ľudovej a diskotékovej hudbe zaznejú v programe s názvom Za všetkým hľadaj operu vo veľkej sále aj najznámejšie árie spojené s vtipnými zážitkami spoza opony v podaní Martina Babjaka, Martina Malachovského a Ludovíta Ludhu. Programom plesu a pri žrebovaní tomboly nás zabaví očarujúca Iveta Malachovská. Úvod plesu však, tak ako minulý rok, bude patriť oficialitám, pretože primátor Nitra Ferdinand Vítek na návrh poslancov mestského zastupiteľstva ocení osobnosti nášho mesta za rok 2004.

Potom sa už nič nebude brániť tomu, aby sa tanečné parkety začali prehýbať pod tancovaniachtivými účastníkmi plesu. V štúdiu na I. poschodí bude hrať ľudová hudba Zobor, v kaviarni na prvom poschodí hudobná skupina LUX, v divadelnej reštaurácii na druhom poschodí ľudová hudba Halúzkovci, nuž a na parkete v divadelnom štúdiu si v rytme diskotekových skladieb budete môcť zatancovať podľa toho, čo vám namieša MC – dj ICY. Nám sa podarilo nakuknúť aj do kuchyne mestského plesu a zistili sme, že všetci plesajúci si budú môcť pomaškovať na predjedle, ktoré tvorí plnená broskyňa a hydínovým šalátom. Na prvú večeru organizátori objednali bravčové, resp. hydínové ražniči, bravčové medailónky, steaky z panenskej, plnené hydínové rezne so šunkou a syrom v sezame. V prípade, že plesajúci vyhladnú, bude pre nich okolo polnoci pripravená druhá večera – kuracia roláda so šunkou, hydínové šťastie, hydínovo-zeleninové karbonátky, jelenie ragú a syrovo-šunková roláda s kaviárom. No čo poviete na túto ponuku? Lákavá, že! Nechajte sa preto pozvať. Vstupenky si môžete zakúpiť v DAB, alebo na mestskom úrade. (syn)

25.strana

Katarínsky večer patril krstu

Katarínsky večer 25. novembra sa natrvalo zapíše do pamäti dvoch významných nitrianskych grafikov, akademických maliarov Karola Felixa a Igora Bencu, ktorí sú pokračovateľmi diela Albína Brunovského. V tento večer si v Nitrianskej galérii navzájom pokrstili svoje knižné publikácie, ktoré majú veľa spoločných znakov. Obe knihy – Felixova Krehká rovnováha ako aj Bencova - s názvom V polohe znaku - vyšli v edícii Malé monografie ako prvé dva zväzky a predstavujú dielo oboch najvýznamnejších slovenských umelcov.

Karol Felix, ktorý sa venuje grafike, maľbe, kresbe, ilustrácii a známkovej tvorbe, sa predstavuje ako reprezentant súčasného slovenského výtvarného umenia. Je členom Slovenskej výtvarnej únie, Združenia grafikov G – Bod, Združenia N '89 a českého Združenia Hollar. Igor Benca žije a pracuje v Nitre a v Koniarovciach. Je členom Slovenskej výtvarnej únie, Združenia grafikov G-Bod, združenia N '89 a českého Združenia Hollar. Venuje sa grafike, maľbe, kresbe, ilustrácii a známkovej tvorbe. Vyšiel z tradície majstrovskej grafiky A. Brunovského, ale už krátko po absolútoriu na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave sa začal presadzovať osobitnou autorskou poetikou. Špecifikom grafiky, okrem záznamu grafickej stopy, je možnosť jej reprodukovateľnosti. Základom autorovho výtvarného myslenia je figurálny motív, ktorý mal v doterajšej tvorbe antropomorfnú, biomorfnú, alebo fantazijnú povahu. (Is)

Text pod snímku na 24.stranu:

Igor Benca a Karol Felix sa stali navzájom krstnými otcami svojich kníh. Hodnotné publikácie ešte pred samotným aktom starostlivo zabalili do igelitu a až potom nasledovalo kropenie perlivým vínom.

Snímky: autorka

Text pod foto na 24.stranu

Herečka Eva Pavlíková zaspievala v sprievode Minimixi Bandu Laca Rétiho svojmu priateľovi Karolovi Zbyšovi Felixovi a jeho manželke o. i. aj pieseň Ideálny manžel, ktorou exceluje v muzikáli Do naha!

26. - 27.strana

Na Mikovom dvore našla svoj posledný odpočinok dcéra panovníka

Hrob bohatej princeznej

Mnohí závidia archeológom, že sú prví pri odhaľovaní bohatstva našej minulosti. Primárne sa dotýkajú artefaktov pred očami zvedavcov celé státisícročia. Také nevšedné šťastie mal aj akademik Bohuslav Chropovský, keď objavil hrob prvej slovenskej bohatej princeznej z tretej tretiny 9. storočia na nitrianskom Mikovom dvore. Na neveľkom, zrejme rodinnom pohrebisku ležala v hrobe v hĺbke deväťdesiatpäť centimetrov. Dáma medzi dámami!

Kňaz pri pochovávaní vykonal obrady podľa kresťanského rítu. Príbuzní do hrovej jamy položili náušnice zdobené granuláciou – vytvorením drobných zrn z drahého kovu a iné cenné predmety.

- Mala oblečený habit s pozlátenými gombíkmi,- hovorí akademik Chropovský a ukazuje mi nevšedné klenoty zlatníckej techniky staroslovenských majstrov.

- Tieto nevšedné nálezy sú dokladom, že hrob bol objavený dievčiny, dcéry niektorého slovenského vladára patriaceho k najvyššej privilegovanej vrstve.

Takýto nález vzbudil medzi odborníkmi nevšednú pozornosť. Nielen doma, ale aj v zahraničí. S archeológom sme sa dohodli na ďalšie stretnutie.

Mojím spoločníkom je niekdajší riaditeľ Archeologického ústavu Slovenskej akadémie vied v Nitre, dnes už dôchodca akademik Bohuslav Chropovský (1936), rodák z Čataja, vedúci archeologických výskumov vo Veľkom Grobe, Abraháme, Majcichove, reci, Čataji, Spišských Tomášovciach, Čingove a najmä v Nitre. Je autorom knihy Slovensko na úsvite dejín (1970) a krása slovienskeho šperku (1978). Je čerstvým nositeľom Pribinovho kríža prvej triedy.

Archeológ objavil kostru ženy v hrobe z posledného decénia 9. storočia, z čias Staroslovenskej ríše. Nepozná jej meno, ani postavenie v spoločenskej sociéte. Zomrela mladá. Mohla to byť jej násilná smrť. Kto bol jej otcom, matkou, Mala milenca, manžela? Archeológovi nezostáva iné, ako sadnúť si za písací stôl, listovať v archívoch. Konštatuje, že kráľ Svätopluk sa roku 890 zmieril s východofranským kráľom Arnulfom. Staroslovenská ríša dosiahla najväčší územný dosah. Roku 891 Nitriansky biskup Wiching opustil kráľa Svätopluka a odišiel na Arnulfov dvor do Nemecka. Roku 894 zomrel v Nitre kráľ Svätopluk (podľa J. Ch. Kardinála Korca 9. marca 894). Svätoplukovým nástupcom sa stal jeho syn Mojmír II. Roku 896 maďarské kočovné kmene vpadli do Podunajskej nížiny. V rokoch 898 – 899 vznikli vnútorné rozpory medzi Mojmírom II. a jeho bratom Svätoplukom II. Arnulf napadol Nitru a mesto vypálil. Vráťme sa však do nedávnej súčasnosti. Roku 1977 sa pripravovala výstavba elektrickej rozvodne pre nitrianske sídlisko Chrenová, ale aj pre rozširujúce sa výstavisko Agrokomplex. Zo záchranného archeologického výskumu na Mikovom dvore sa napokon stal významný systematický archeologický výskum pod vedením akademika Bohuslava Chropovského za technickej spolupráce A. Kováčovej a E. Chropovskej. Výskum trval do roku 1980, ale pokračoval aj v rokoch 1982 a 1984.

- Na Mikovom dvore sme objavili pohrebisko v pravom zmysle slova tak, ako na iných lokalitách, - začal akademik Chropovský – kde sa pohrebiská nachádzajú sme objavili 25 hrobov, v ktorých boli pochovaní 26 jedinci. V hrobe číslo 14 bola pochovaná žena s malým dieťaťom. Uvažujem, ako mohla matka zomrieť v jednom čase a dieťaťom? Bola to vražda? Archeológ túto hypotézu vylučuje. Oj, ako nám je ľúto, že v zemi nezostali lapidárnejšie artefakty, z ktorých by sa dalo vyčítať čosi viac ako holé konštatovanie - matka s malým dieťaťom. Tajomstvo ich život a smrti je však navždy zahalené do rúcha tajomstva. Zostávajú iba úvahy, skúmať kroniky, záznamy ...

archeológ pomocou moderných metód vie identifikovať vek kostry. Môže presne analyzovať predmety, ktoré v hrobe našiel, ale nemôže poznať duchovný život jedinca. Ako zomrel? Prečo? Kto sa dotýkal čela tejto ženy, dieťaťka, koho mali radi?

Vedúci výskumu Bohuslav Chropovský privrel viečka a vrátil sa o desaťročia späť. Z aktovky vyňal dokumenty, ktoré zatiaľ nikde nepublikoval. Rozpráva mi širšie o hrobe číslo 14, ktorý objavil na Mikovom dvore v Nitre.

- Jama nepravidelného obdĺžnika, v ktorej ležala kostra v natiahnutej polohe (iuvenis cca 14 –16 rokov). zachovalo sa niekoľko stavcov a časť dolných končatín. V zásype hrobovej jamy sa nachádzali praveké črepy a zlomok rímskej spony. Po pravej strane lebky sme našli štyri menšie strieborné náušnice zdobené uzlíkmi. Ďalej sa dozvedáme, že v spodnej časti lebky boli štyri bubienkové náušnice zdobené granuláciou. Spodný oblúk okrášlený filigránom. Ďalej to boli dve strieborné náušnice zo 7 bubienkami husto zdobenými jemným filigránom. Na pravej strane hrudníka bol dutý strieborný gombík, vedľa neho bronzový gombík, v strede hrudníka ďalší bronzový gombík ozdobený rastlinným vtepávaným motívom. Na mieste panvovej kosti bol položený železný nôž, ktorý bol uložený v pôvodnom drevenom puzdre. Nôž označoval moc a príslušnosť k najvyššej privilegovanej vrstve vtedajšej spoločnosti. Je to ojedinelý a nevšedný nález na slovenskom teritóriu.

Takýto vzácny inventár sa ani v jednom hrobe z 9. storočia na Slovensku doteraz nenašiel. Nik teda nepochybuje o tom, že v hrobovej jame č. 14 v Nitre na Mikovom dvore museli byť pochovaná dcéra slovenského vladára. Žiaľ, ani jeho meno si netrúfam povedať. Z desiatok ťažko vybrať niekoho. Mohla to byť vnučka kráľa Svätopluka?

Dievčina zomrela veľmi mladá a niet pochyb, že rodičia, alebo jej najbližší žiaľili. Preto sa v hrobe našiel mimoriadne cenný inventár. Tí, čo zostali nažive, neboli chudobní. Patrili k bohatej sociéte, vtedajšej celebrité. Slovenská princezná sa teda na druhý svet vybrala s bohatým inventárom, aby sa aj na „druhom svete“ diferencovala od iných ...

V spomínaných 25 hrobách pochovaných na nitrianskom Mikovom dvore odpočívala zrejme jediná spoločenská rodina aj so služobníctvom. Mali svoj obytný priestor a ako vidno, aj vlastný cintorín, pod Nitrianskym hradom. Je pravdepodobné, že celý tento kmeňový zväz bol pokrvnou rodinou. Vedúci výskumu, akademik Chropovský vysvetľuje:

- V hrobách č. 14 a 15 boli uložené pozostatky mŕtvych s bohatým inventárom. Pri pochovávaní boli dodržané pohrebné zvyklosti staroslovenského ľudu. Iba v jednom prípade, a to v hrobe č. 24 sa našla kostra ženy uložená v kruhovej zásobnicovej jame. Je pravdepodobné, že neboli kedy vykopať riadnu hrobovú jamu. Čas súril. Archeológa však stále irituje hrob č. 14, v ktorom bola pochovaná dievčina, dcéra slovenského vladára. V jej blízkosti mohla byť pochovaná komorná, alebo pestúnka. Aj tieto reálie dokumentujú, že v hrobe odpočívala svoj večný sen dcéra nitrianskeho panovníka – prvá slovenská princezná. Nálezy z hrobu a uloženie medzi dvoma objektami uprostred troch hrobov zvyrazňujú význam a postavenie dámy vo vtedajšej spoločnosti. Po preskúmaní tohto hrobu, veľký záujem o objavené nálezy prejavili podľa akademika Chropovského panovníci Britského kráľovstva u nás, a na ich odporúčanie aj vedenie British national museum v Londýne, ktorí sa zaujímali o možnosť zakúpenia tohto inventára pre tamojšie múzeum. Nemožno sa čudovať. Nález je európskou raritou. Prirôdzene, že na takýto i keď veľmi lukratívny návrh – dodáva akademik Chropovský, - nebolo možné pristúpiť, pretože naše dejiny nikdy neboli a nemôžu byť na predaj, ale musia byť vždy na piedestáli našej národnej pamäti. nezainteresovaný pozorovateľ by povedal, že hoci si vieme cenit nevšedný význam tohto nálezu aj v európskom a svetovom kontexte, nevieme tieto reálie dostať do širšieho povedomia našej verejnosti. Chýbajú nám pamätníky našej národnej minulosti. Aj na nitrianskom Mikovom dvore, v blízkosti výstaviska Agrokomplex.

Z pripravovanej knižnej publikácie Staroslovenské tragédie
Ladislav Zrubec

27.strana

Metamorfózy krajiny Petra Viteka

S výstavami fotografií sa v Nitre roztrhlo vecce. Nečudo, veď november je vo svete zasvätený fotografii, a tak sa možno len tešiť, že aj naše mesto drží krok s dobou. Nitrianska galéria pri tejto príležitosti inštalovala vo výstavných priestoroch

Výskumného ústavu živočíšnej výroby v Lužiankach výstavu fotiek Metamorfózy krajiny nitrianskeho fotografa Petra Viteka, pre ktorého je neustálym inšpiračným zdrojom príroda a jej premeny. Prostredníctvom svojich umeleckých fotografií ponúka a približuje pokojné zákutia parku na Sihoti, polia plné vlčieho maku v koberci sýtozelenej, kontrastnej palety. Zdá sa, že Peter aj s fotoaparátom precestoval kus Slovenska. Objavoval a našiel úžasné zákutia Nízkyh Tatier, Štiavnických vrchov, Zákýlskeho plesa, či jesenné scenérie pod Veľkým Inovcom. Každé z ročných období či už jar, leto, zlatistá jeseň alebo studená, biela avšak iskrivá zima nesú v sebe kus nádhernej atmosféry a úžasného pocitu, obdivu k týmto prírodou inscenovaných záznamov. Kurátorka výstava Marta Hučková na vernisáži poznamenala, že Peter Vitek sa venuje výhradne umeleckej fotografii s ťažiskom na exteriér, ale nevyhýba sa ani portrétu, inscenovaným zátišiam a rôznym experimentom. Pri svojej práci nepoužíva žiadne filtre alebo následné úpravy. Fotografický záznam „Veterná smršť nad Jarabou“, 2000, ktorú autor zachytil fotoobjektívom nám približuje súčasné vyčíňanie orkánu na Slovensku a v oblasti Vysokých Tatier s následnou nevyčísliteľnou spúšťou prírodných zdrojov flóry a fauny Tatranského národného parku. Napriek tomu, že Peter Vitek sa umeleckej fotografii venuje iba neprofesionálne, jeho fotografie zaujmú svojim citlivým autorským a umeleckým stvárnením ním vybraných motívov. (mh)

28.strana

Pod Zoborom vznikol odborný ústav svätého Svorada

Na zdravie treba myslieť

Vysokošpecializovaný odborný ústav tuberkulózy a respiračných chorôb v Nitre na Zobore sa transformoval na neziskovú organizáciu poskytujúcu verejno-prospešné služby s novým názvom Špecializovaný odborný ústav svätého Svorada, n.o. zaregistrovaním na Krajskom úrade v Nitre.

Tento ústav je vo verejnosti známy ako jedno z 10 osteocentier na Slovensku - a na tento účel používajú aj najmodernejší osteodenzimeter - ale ich kľúčová úloha spočíva v špecializácii na liečbu všetkých respiračných ochorení v Nitrianskom kraji.

„Okrem respiračných ochorení, v čom sme aj najlepší, sa chceme zamerať aj. So zmenou na neziskovú organizáciu súvisela redukcia platov, ktoré sa dočasne znížili na 93 % pôvodnej výšky miezd,“ hovorí riaditeľ zariadenia MUDr. Štefan Petříček, M.P.H. Pokiaľ boli štátnou príspevkovou organizáciou, pri odmeňovaní zamestnancov sa museli riadiť podľa platného zákona o odmeňovaní zamestnancov vo výkone prác vo verejnom záujme. V súčasnosti, ako nezisková organizácia, sa pri mzdách riadime Zákonníkom práce a neuplatňujeme minimálne tarify, na ktoré sa mnohí zamestnanci sťažovali. Ako dodal, zamestnanci zatiaľ pokles mzdy o 7 % tolerujú, pretože veria, že sa po ťažkých začiatkoch odmeňovanie zlepší.

V ústave sa vybrali po ceste ďalších úspor nákladov. Centralizujú činnosti a nevyužitý majetok odstavujú, resp. ponúkajú do prenájmu (Např. Rádu sv. Vincenta de Paul, ktorý sa usadil v ich priestoroch v Lefantovciach). V slovenskom zdravotníctve všeobecne ubúda lôžok. Dôvody sú zrejmé. Ako konštatuje riaditeľ Petříček: „Vďaka diagnostike, terapii, novým prístrojom a novým liekom liečime dvakrát tak rýchlejšie ako keď som do ústavu nastúpil. Vtedy bol pacient u nás v priemere 35 dní, dnes máme priemer hospitalizácie 18 dní. Ľudovo povedané - otočíme také isté množstvo pacientov ročne na polovičnom počte lôžok.“

Nedávno privítali v ústave delegáciu z Reštrukturalizačného fondu Svetovej banky. Vstúpili do ich projektov, a tak sa na nich prišli pozrieť.

MUDr. Petříček hovorí o ďalších zámeroch: „Na fondy sa spoliehajú viacerí, ale šance nie sú veľké. Ďalšiu žiadosť sme si poslali aj do postupových fondov. Došlo aj k personálnym zmenám v našom zariadení. Naväzujúc na všetko, čo to bolo, sme nabrali druhý dych. Dokončili sme 10 rokov samostatnej činnosti – po oddelení od Podunajských Biskupíc, kam sme boli začlenení 30 rokov. V r.1994 sme sa odčlenili a už máme za sebou desať rokov samostatnosti. Z odborného liečebného ústavu sme sa dokázali vypracovať na vysokošpecializovaný a do ďalšej zmeny sme sa odhodlali teraz – transformáciou. Som presvedčený, že zmeny sú potrebné a je prínosom, ak sa nezotráva v zabehaných koľajach. Zmeny neboli príjemné, ale so zamestnancami sme to zvládli. Oddelenie anesteziológie a intenzívnej medicíny - zatiaľ len 7 lôžkové, máme vybavené tzv. zlatými štandardami, t.z. vo svete uznávanou diagnostickou a terapeutickou technikou - pochopiteľne je limitované na respiračné (dýchacie) choroby.

V ústave podporujú aj myšlienku zriadenia hospicu. Čo sa týka Adosu, v r.1996 sme boli jedny z prvých, ktorí predložili finančné analýzy na ministerstvo. V tom čase sa to ukazovalo ako veľmi finančne výhodné, ale dnes uvažujú o zavedení antegrádnej a postgrádnej starostlivosti. A ďalej vysvetľuje „ante“ znamená - než k vám niekto príde. K antegrádnej starostlivosti sa hlásime komunitnými programami, ktoré ako nemocnica podporujúca zdravie máme. Verejnosť pozná naše aktivity, ktoré sa týkajú osteroporózy. Ústav má rozbehnutý aj komunitný program, ktorého cieľom je zastaviť rakovinu pľúc. Pomerne intenzívne tu pôsobia spätnou väzbou na školách, kde sa spoliehajú na preventívne programy.

Uvažujú aj o tom, že v krátkej budúcnosti zriadia ako súčasť neziskovej organizácie vlastnú Agentúru domácej opatrovateľskej starostlivosti (antegrádnou starostlivosťou). V najoptimálnejšom prípade sa z ústavu - akútneho oddelenia, pacient vráti domov, alebo ak príde z Adosu do ústavu - na akútne oddelenie. Na oddelení pre akútne chorých pacienta doliečime a potom by cez ADOS šiel do domácej liečby. Lekár zváži, či bude pre ďalšiu liečbu pacienta stačiť Ados, alebo už bude nevyhnutný hospic.

Riaditeľ, p. Dr. Petříček priznáva, že ho mrzí, ak je ústav v povedomí obyvateľstva zafixovaný ako geriatrická liečebňa.

„Máme vynikajúce oddelenie, ktoré sa stará o ľudí s rakovinou pľúc. Na liečbu tohto onemocnenia sa špecializujeme v rámci Nitrianskeho kraja a sme aj najlepšie prístrojovo a personálne vybavení. Je preto pochopiteľné, že k nám prichádzajú pacienti, ktorých diagnózy a liečbu by nebolo možné zvládnuť inde. Stane sa, že niektorí z nich prídu neskoro,

v pokročilejšom štádiu choroby. Lenže, na to treba myslieť skôr a nezanedbávať prevenciu. V opačnom prípade už pre záchranu života nepomôže ani najlepšie vybavené oddelenie, ba ani najlepší odborníci. (syn)

29.strana

Kabaret nie je slad'ák

Divadlo Andreja Bagara má za sebou ďalšiu premiéru. Muzikálový cyklus Malý človek v súkolí dejín uzatvára po úspešnom Fidlikantovi na streche a Grékovi Zorbovi oscarový Kabaret. „Premiérovalo“ sa od piatka tretieho do nedele 5. decembra, pretože režisér Jozef Bednárík naštudoval naraz vlastne niekoľko Kabaretov. Každá hlavná postava je alternovaná, a to neraz takým rozdielnymi protagonistami, ako sú Eva Pavlíková a Csongor Kassay. To isté môže povedať aj o ostatných postavách takže s každou novou kombináciou vzniká na javisku nová podoba príbehu. Kabaret nie je inscenácia na jedno pozretie. Môže sa vám stať, že pri druhej návšteve divadla uvidíte, že – ešte lepší ako ten, ktorý ste videli naposledy. V úlohe Sally Bowles môžete vidieť Zuzanu Mauréry, ale aj mladé nitrianske talenty Kristínu Turjanovú, či Klaudiu Kolembusovú. Úlohu spisovateľa Cliffa naštudovali Marcel Ochránek a Milan Ondřík. Majiteľku penziónu a židovského obchodníka stvárajú hosťujúca Soňa Valentová s Leopoldom Haverlom a domáci herci Gabriela Dolná s Milanom Kišom. Nitrianska inscenácia je výnimočná aj inak – na rozdiel od iných naštudovaní sa v nej nevypustil ani takmer žiadny song, a tak vás jedna skvelá melódia za druhou sprevádzajú inscenáciou až k záveru, v ktorom prejde roztopašný rytmus charlestonu do strohého rytmu pochodujúceho davu. Tento prerod zachytáva j vyše 200 kostýmov - lascívny a farebný Berlín weimarskej republiky sa vám doslova pred očami prezlieka z čipiek a dráždivej spodnej bielizny do kožených kabátov Gestapa a čiernych uniforiem SS. To všetko má na svedomí kostýmová výtvarníčka Ľudmila Városová, ktorej s expresívne kaširovanými hlavami (maskami) pomáhala nitrianska výtvarníčka Mária Žilíková – Herodeková. Slávnostný charakter prvej premiéry podčiarklo aj udelenie pamätnej medaily Chatama Sofera režisérovi Jozefovi Bednáríkovi. Toto ocenenie sa udeľuje za prínos pre rozvoj židovskej kultúry. Riaditeľ Múzea židovskej kultúry v Bratislave Pavol Mešťan zdôvodnil výber nového laureáta tým, že J. Bednárík „svojím doterajším životom a činnosťou približoval ľuďom židovskú kultúru a svojimi hrami často bojoval proti xenofóbii a neznášanlivosti medzi ľuďmi.“ Do divadla sa oplatí prísť pozrieť si veľké, výpravné divadlo, poznačené čitateľným Bednárikovým rukopisom, ktoré človeka prinúti pouvažovať nad aroganciou silnejších nad slabšími. (I's)

30.strana

text pod foto:

Príroda si dnes robí, čo sa jej zachce. Kým ostatné stromy zhadzujú lístie a chystajú sa na zimný odpočinok, teplé počasie na prelome novembra a decembra načisto pomiatlo citrónovník, rastúci v blízkosti budovy Mestského úradu v Nitre, pretože citrón, ktorý vo svojej domovskej krajine obľubuje teplo, sa rozhodol, že bude súčasne plodiť, kvitnúť a nahadzovať zelené lístky.

Text a snímka: Ludmila Synakova

30.strana

Vyhlásili II. ročník literárnej súťaže mladých autorov Novomeského Nitra

Pod záštitou primátora Nitry Mgr. Ferdinanda Víteka, predsedu NSK Doc. Ing. Milana Belicu, PhD., rektora UKF v Nitre Prof. RNDr. Ing. D. Kľuvanca, CSc. a podpredsedu Spolku slovenských spisovateľov Drahoslava Machalu vyhlásili literárnu súťaž mladých autorov pod názvom Novomeského Nitra. Súťaž organizuje Klub Spoločnosti L. Novomeského v Nitre spolu s ďalšími spoluorganizátormi pri príležitosti stého výročia od narodenia L. Novomeského.

Do súťaže sa môžu zapojiť mladí ľudia vo veku do 30 rokov, študenti stredných a vysokých škôl, ktorých súťažná práca nebola doposiaľ publikovaná. Súťaž je tematicky voľná a neanonymná.

Každý zúčastnený autor môže poslať do súťaže najviac 5 poetických, resp. prozaických útvarov v rozsahu maximálne 20 strojom písaných strán formátu A4 v troch kópiách v slovenskom jazyku. Súťaží sa v literárnych žánroch: poézia, próza, reportáž, cestopis, dramatický útvar a pod. Súťažná práca musí obsahovať meno, vek autora, bydlisko, u študentov aj navštevovanú školu a ročník.

Súťaží sa v dvoch vekových kategóriách:

I. kategória - študenti stredných škôl (poézia, próza), II. kategória - študenti vysokých škôl a ostatná mládež do 30 rokov (poézia, próza). **Uzávierka súťaže je 28. februára 2005.** Súťažné práce posúdi odborná porota a bude vyhodnotená v júli 2005 v rámci Dní Nitranov.

Vítazi budú ocenení finančnými odmenami a knižnými cenami. Zvlášť bude udelená Cena primátora Mesta Nitra, Cena predsedu Nitrianskeho samosprávneho kraja a Cena rektora UKF v Nitre. Víťazné príspevky budú uverejnené v zborníku najúspešnejších prác.

30.strana

OKIENKO DO HISTÓRIE

Eugen Filkorn

Pred 31 rokmi (v januári 1974) zomrel v Nitre v požehnanom veku 93 rokov významný kultúrny dejateľ prof. Eugen Filkorn. Pochádzal z Nitrianskeho Pravna, za kňaza ho vysvätili v Nitre, neskôr tu učil na gymnáziu. Kaplánoval nedlho v Močenku a od roku 1905 v Nitre, neskôr tu učil na gymnáziu. Pre celú generáciu slovenských vysokoškolákov sa však stal nezabudnuteľným, keď v roku 1923 založil a potom viedol povestný vysokoškolský internát Svoradov. Ten sa stal domovom slovenskej inteligencie pripravujúcej sa vziať do vlastných rúk osud národa.

Zánik monarchie a vznik česko-slovenského štátu ho zastihol v Nitre. Patril k tým slovenským kňazom, ktorí nezabudli na svoje národné korene a kriesili, kde mohli, národné povedomie, akými boli kanonik Demeter Ďurčanský, prof. Jozef Tiso, Dr. Karol Kmetko, Dr. Andrej Škrábik. Už 17. novembra 1918 vydal prvé číslo dvojjazyčného týždenníka NITRA, aby tak zvýšil vplyv na prebúdzanie národného povedomia čitateľov.

Nitriansky sídelný kanonik Vojtech Filkorn bol človekom, ktorý po sebe zanechal hlboké stopy kamkoľvek vstúpil. Usilovne prispieval do časopisov, redigoval alebo usmerňoval časopis Tatranský orol, mesačník Mládež – časopis pre kresťanskú a slovenskú mládež, neskôr časopisov Svoradov, prednášal cirkevné právo, ale vydával aj publikácie a učebnice, viedol a založil viaceré mládežnícke spolky. Napísal tiež príručku o výtvarných pokladoch v hradnej katedrále pod názvom na Nitrianskej skale, no dielo sa v jeho pozostalosti nenašlo. (rsk)

Amatérsky fotograf Milan Hlôška mapuje ľudové umenie

Podmanila si ho krásna folklóru

Z iniciatívy Ponitrianskeho múzea a Literárneho klubu J. Jesenského otvorili v utorok výstavu umeleckých fotografií Milana Hlôšku, ktorý je rodákom zo Starého Tekova, ale už 47 rokov žije v Nitre. Aj keď svoj profesionálny život spojil so stavebníctvom, chvíle voľna zasvätil fotografii. A nie hocijakej. Svoj záujem takmer cielene smeroval iba na ľudí a na prírodu rodného kraja, až kým jeho objektív natrvalo zakotvil v ľudovom umení, zosobnenom najmä v krásach ľudového kroja. Už celé roky sa mu darí úspešne zaznamenávať ľudové tradície, kroje a ľudovú architektúru a to všetko, ako tvrdí, našťastie skôr než celkom zanikne, alebo sa navždy premiestni do múzeí.

K foteniu sa dostal ako väčšina amatérskych fotografov. Tajomstvo tmavej komory sprvoti odhaľoval s dvoma priateľmi. Prvé roky po narodení dcéry už aparát nepustil z ruky a mal ho pri sebe aj vtedy, keď sa v jeho rodisku - v Starom Tekove začali v r. 1966 usporadúvať folklórne slávnosti. M. Hlôška si spomína, že v 50-tych rokoch sa ľudové kroje veľmi zaznávali a obliekať sa do kroja bolo veľkým hriechom. Preto, keď jeho rodáci zorganizovali folklórne slávnosti a do ulíc sa vyrojila krása krojov, bol to pre neho úžasný zážitok a pohľad, aký dovtedy nemal možnosť vidieť. Krása a nadšenie ľudí zo súborov ho chytili za srdce až natoľko, že v r. 1984 vznikla kniha Od Tekova vietor veje.

„Dodnes som urobil viac ako tisíc fotografií, na ktorých sa mi podarilo zachytiť tanečníkov a spevákov z rozličných folklórnych súborov od Telgártu až po Holíč. Mojim snom je zmapovať pestrú paletu krojovanej krásy, akou sa nemôže pochváliť žiadny iný národ okrem slovenského,“ hovorí, no obávajúc sa, či sa mu tento sen podarí zrealizovať priznáva, že ho poteší, ak obsiahne aspoň celé západné a stredné Slovensko.

Jeho umelecké fotografie nezostali schované v albumoch, ale vyšli knižne vo forme kalendárov a obrazových publikácií Tekov tancuje a spieva, Od Tekova vietor veje (v spoluautorstve s Andrejom Chudobom), Folklór - rok na dedine (spolu s Vojtechom Majlingom a Štefanom Repčokom) a Domovina moja, pri ktorej spolupracoval s Jozefom Krátkym, Branislavom Majlingom a Izidorom Zuzicom.

Pri príležitosti jeho 70. narodenín mu Národné osvetové centrum na podnet Krajského osvetového strediska Nitra udelilo Poctu generálneho riaditeľa. Ocenili tým jeho aktívnu činnosť v oblasti fotografickej tvorby, za dlhoročné vedenie Fotoklubu v Nitre a za uchovávanie a šírenie bohatstva ľudových tradícií, ľudových krojov, ľudovej architektúry z celého Slovenska prostredníctvom fotografie.

Milan Hlôška sa okrem fotografovania venuje aj ľudovej výšivke. Priviedla ho k tomu viac - menej náhoda. Po úraze ruky, v snahe zlepšiť motoriku prstov sa v rámci rehabilitácie začal zaoberať ručnými prácami. Dodnes povyšival okolo sto obrusov a niekoľko desiatok obrazov i miniatúrnych obrázkov. Preto ak patríte k obdivovateľom folklóru, určite si nenechajte ujsť výstavu originálnych fotografií Milana Hlôšku, ktorá bude v Ponitrianskom múzeu sprístupnená do 9. januára 2005. (syn)

Text pod snímku na 12.stranu:

Amatérsky fotograf Milan Hlôška vystavoval koncom roka svoje fotografie v Ponitrianskom múzeu.

Snímka: autorka

Tri pohľady na nitrianske mosty

Málokto si v dnešnom uponáhľanom svete uvedomí, aké dôležité sú pre náš súčasný život mosty. Mosty skutočné, ale aj imaginárne, tie, čo spájajú mysle ľudí a preto je stále dôležitá potreba stavania mostov. Nie vzdušných, nie tých z kameňa a z betónu, ale mostov v myslení ľudí, spájajúcich nás s našimi koreňmi.

História mesta ešte málo preniká do povedomia. Spomína prof. Pavol Kabina: Pred koncom druhej svetovej vojny boli v Nitre dva mosty cez rieku Nitru. Jeden na predmestí spájal centrum mesta so Zoborom a druhý umožňoval spojenie mesta ulicou od bývalej polikliniky s vojenským letiskom a továrňou na výrobu lietadiel na ľavom brehu. Okrem týchto objektov tam boli len záhrady „Bulharov“. Most bol pôvodne drevený a po vojne ho nahradil montovaný oceľový Bailey Bridge. Neslúžil však dlho. Pri jarnom ľadochode v roku 1953 ho vyhodili do vzduchu a už viac neobnovili.

Na mieste súčasného areálu SOPU bolo v období po I. svetovej vojne vybudované vojenské letisko. Boli tu rozmiestnené len tri až štyri roje bojových jednomotorových lietadiel a niekoľko civilných jednomotorových lietadiel typu Zlín. Po obsadení Slovenska nemeckou armádou v roku 1944 sa situácia zmenila. Nemci tu rozmiestnili okolo 150 vojenských lietadiel. Necelý týždeň pred príchodom sovietskych vojsk v marci 1945 Nemci letisko opustili a jednotlivé objekty vyhodili do vzduchu. Sovieti (názov pre Rusov a príslušníkov iných národností bývalého Sovietskeho zväzu) tu umiestnili neuveriteľných 300 lietadiel. Prevažne jednomotorové dvojplôšníky. V jeseni toho istého roku letisko opustili a to už nebolo nikdy obnovené. O niekoľko rokov neskôr sa presťahovalo na terajšiu lokalitu do Janfkoviec.

Na ľavom brehu rieky boli len polia a mesto sa opieralo o jej pravý breh. V čase, keď rieka nebola ešte upravená, pretekalo jedným rameno cez terajšie Župné námestie, a tak sa hrad vlastne nachádzal na ostrove. Na severnej strane pod ním bol známy vodný mlyn.

O tom, ako to bolo v prvom desaťročí po druhej svetovej vojne rozpráva bývalý pracovník podniku Hydromelióracie Michal Balla: Koncom 50-tych rokov bol v Nitre iba jediný most na Predmestí, ktorý spájal mesto s časťou Zobor. Za riekou smerom na Chrenovú, viedla nespúšaná poľná cesta, ktorú používali najmä miestni bulharskí záhradníci. Priestor za riekou priam vyzýval na to, aby sa mesto ďalej rozvíjalo týmto smerom. Rozhodnutím vlády ČSR z roku 1952 bola Vysoká škola poľnohospodárska premiestnená z Košíc do Nitry a bolo treba sústrediť pracoviská roztrúsené po celom meste do jedného celku. Koncom roka 1956 sa v Prahe rozhodovalo, či sa podporí výstavba novej vysokej školy v Brne, Košiciach alebo v Nitre. Nášmu mestu boli ponúknuté pozemky za riekou Nitrou, na chrenovských poliach, chýbal však most a pražskí byrokrati pochybovali o schopnosti mesta vybudovať nový. Bývalý Krajský národný výbor v snahe pomôcť rozvoju mesta poveril Ing. Františka Vargu prerokovať v bratislavskom Doprastave ďalšie možnosti a záruky pre Štátnu plánovaciu komisiu, ktorá nechcela dať súhlas pre výstavbu objektov VŠP v Nitre a ako hlavný dôvod uvádzala chýbajúci most cez rieku Nitru. Po mnohých rokovaniach a presvedčaniach sme pripravili zámery a informovali úradu, že sme schopní v priebehu pol roka projekt mosta zabezpečiť. Realizáciu poverili ateliér Ing. Marinova z Bratislavy. Stavba sa začala v roku 1957 a o dva roky bol most dokončený a slávnostne odovzdaný verejnosti. Dnes, keď si po vyše 40 rokoch spomínam na tento projekt, prechádzam cez most na Chrenovú a výstavisko Agrokomplex, hreje ma pocit, že sme v tom čase našli dosť priateľov, ktorým záležalo na tom, aby sa v Nitre vybudovala dnešná SPU- ešte viac ma teší, že most otvoril cestu pre vznik veľkého moderného sídliska., ako aj druhej nitrianskej univerzity – UKF. Toto dielo je prejavom nášho vzťahu k Pribinovej a Svätoplukovej starobylej Nitre. V roku 1980 už parametre mosta nestačili zabezpečiť potrebnú prepravnú kapacitu a musel sa rozšíriť. Pracovníci podniku Štátne cesty v Nitre hľadali pôvodné projekty. Nebolo ich. Ja som našiel kópiu v doma Chynoranoch na povale, a tak sa mohli využiť pri rekonštrukcii mosta,“ spomína Michal Balla. (rep)

Nitra na snímkach z minulosti

Text pod foto č.

Obe fotografie približujú zimné pohľady na nitrianske sídlisko Chrenová v roku 1975. Na dnešnej Triede Andreja Hlinku boli vtedy čerstvo vysadené stromčeky a kríky a tak činziaky boli vystavené napospas rušnej doprave. Podobne, bez zelene, vyzerala aj časť sídliska v okolí terajšieho klubu dôchodcov.

Text a snímky: Mikuláš Gál